

Evaluatie van het MeMoQ Monitoring Instrument

Juli 2023

Michel Vandenbroeck, Ines Devlieger
en Jochen Devlieghere
Vakgroep Sociaal werk en Sociale pedagogiek, UGent

Mieke Daems, Bart Declercq
en Charlotte Van Cleynenbreugel, CEGO, KU Leuven.

In opdracht van het Departement Zorg
en
Agentschap Opgroeien

INHOUDSOPGAVE

Lijst van figuren	3
Lijst van tabellen	4
1. Situering	5
2. Het MeMoQ Monitoring Instrument	7
2.1. Het wetenschappelijke instrument als basis	7
2.2. Verhouding tussen het wetenschappelijke en het monitoringsinstrument	8
3. Kwantitatieve analyse	13
3.1. Structuur van het instrument	14
3.2. Algemene spreiding van de scores	16
3.3. Spreiding per dimensie	17
3.4. Groepsopvang en gezinsopvang	18
3.5. Verdeling van de scores op de indicatoren	18
3.6. Tussenbesluit	21
3.7. Verband tussen de dimensie-scores en adviezen tot handhaving	22
3.8. Verband tussen meerdere dimensies een advies tot handhaving	31
3.9. Analyse van de indicator “Negativiteit”	33
3.10. Analyse van de indicator “Klimaat”	37
3.11. Tussenbesluit	38
4. Kwalitatieve analyse	39
4.1. Algemene waardering van het Monitoringsinstrument	39
4.2. Observatieschema	39
4.3. Onafhankelijkheid van de observatieronden	42
4.4. Reflectie op enkele afzonderlijke indicatoren	44
4.5. Omgeving	47
4.6. De pedagogische norm	47
4.7. Andere aanpassingen aan het instrument	48
5. Besluit en advies	49
5.1. Het instrument is robuust en bruikbaar	49
5.2. Aanpassingen aan het observatieschema	49
5.3. De scores	49
5.4. Wanneer opvolgen?	50
5.5. Negativiteit en Klimaat	51
5.6. Wijzigingen en aanvullingen aan de handleiding	52
6. Bijlage: correlatietabel	53

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Output van het eerste project MeMoQ.....	7
Figuur 2: Verdeling van het aantal afnames volgens de scores op de vijf dimensies	16
Figuur 3: Niet afgeronde scores op de 5 geobserveerde dimensies	17
Figuur 4: Boxplot van de scores op Dimensie 6: Omgaan met gezinnen en diversiteit.....	18
Figuur 5: Verdeling van de scores op de indicatoren van Emotionele Ondersteuning.....	19
Figuur 6: Verdeling van de scores op de indicatoren van Educatieve Ondersteuning.....	20
Figuur 7: Verdeling van de scores op de indicatoren van Omgeving (in %)	21
Figuur 8: Scores Welbevinden voor advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies.....	24
Figuur 9: Scores Betrokkenheid en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies.....	25
Figuur 10: Scores Emotionele Ondersteuning en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies	26
Figuur 11: Scores Educatieve Ondersteuning en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies	27
Figuur 12: Scores Omgeving en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies	28
Figuur 13: Verdeling Omgaan met gezinnen en diversiteit en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies	29
Figuur 14: Verband tussen Negativiteit en Respectvolle omgang met kinderen.....	34
Figuur 15: Verband tussen Negativiteit en Gepast Reageren.....	34
Figuur 16: Verband tussen Negativiteit en de score voor Emotionele Ondersteuning	35
Figuur 17: Scores voor Omgeving in functie van score voor Klimaat	38

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van de dimensies en clusters	9
Tabel 2: Omzettingstabel die eindscore op dimensieniveau bepaalt.....	10
Tabel 3: Correlaties tussen de dimensies	15
Tabel 4: Spreiding van de scores op de zes dimensies.....	16
Tabel 5: Scores voor Welbevinden en advies tot handhaving (HH).....	24
Tabel 6: Scores voor Betrokkenheid en advies tot handhaving.....	25
Tabel 7: Scores voor Emotionele Ondersteuning en advies tot handhaving.....	26
Tabel 8: Scores voor Educatieve Ondersteuning en advies tot handhaving	27
Tabel 9: Scores voor Omgeving en advies tot handhaving	28
Tabel 10: Scores voor Omgaan met gezinnen en diversiteit en advies tot handhaving	29
Tabel 11: Aantal scores 1 op meerdere dimensies en advies tot handhaving (HH).....	31
Tabel 12: Aantal scores 2 op meerdere dimensies en advies tot HH	32
Tabel 13: Aantal scores 1 OF 2 op meerdere dimensies en advies tot HH.....	32
Tabel 14: Verband tussen het voorkomen van Negativiteit en advies tot handhaving in % (tussen haakjes: absolute aantallen	36
Tabel 15: Verband tussen de score voor Negativiteit en advies tot handhaving (in %).....	36
Tabel 16: Verband tussen Klimaat en advies HH.....	37
Tabel 17: Observatieschema	40
Tabel 18: Voorstel aangepast observatieschema.....	42
Tabel 19: Omzettingstabel voor de eindscore op dimensieniveau.....	47

1. SITUERING

De Parlementaire onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang publiceerde in juli 2022 haar eindrapport met 75 aanbevelingen¹. Eén van die aanbevelingen betreft de evaluatie van het MeMoQ monitoring instrument:

Er komt op korte termijn een evaluatie van MeMoQ om na te gaan of deze in functie van inspecties moet worden bijgestuurd. Zo kan worden onderzocht op welke manier dit instrument het beste wordt ingezet en kan men de beperkingen van het instrument in kaart brengen zodat men daaraan kan tegemoetkomen. Daarnaast wordt bepaald welke de impact is van de scores van MeMoQ, in het bijzonder op het vlak van welbevinden, op de handhaving bij klachten met betrekking tot inbreuken op de fysieke en psychische integriteit van kinderen.

De Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek van de UGent deed een kwantitatieve analyse van het instrument op basis van een databestand over de inspectiebezoeken in de periode tussen juni 2017 en september 2022, aangeleverd door Zorginspectie. Na de data-cleaning werden data behouden van 1524 inspectiebezoeken waarbij 5 dimensies van pedagogische kwaliteit: Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving zijn gescoord, terwijl de 6de dimensie (Omgaan met gezinnen en met diversiteit) in 581 andere inspectiebezoeken werd gescoord.

Het Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs KU Leuven maakte een kwalitatieve analyse van de procesverslagen van het intervisietraject, aangevuld met informatie uit focusgroep-gesprekken met inspecteurs. Het intervisietraject is in juni 2018 gestart met de inspecteurs, aansluitend bij de training die aan het team werd gegeven tijdens het ontwikkeltraject van MeMoQ. Dit intervisietraject garandeert, naast een inwerktraject voor nieuwe inspecteurs², regelmatige afstemming tussen inspecteurs, met het oog op een blijvende betrouwbare afname van het monitoringsinstrument. Deze nota is gebaseerd op de procesverslagen van gemiddeld 3 interviews per jaar in 3 tot 4 groepen (2018-2022), 3 tussentijdse samenvattingen en twee focusgroep-gesprekken (2 uur/focusgroep). De focusgroep-gesprekken vonden plaats op maandag 30/01/2023. In totaal namen 21 inspecteurs deel aan de gesprekken.

In zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve evaluatie komen alle dimensies van het instrument aan bod, gebaseerd op observaties van de inspecteur in een leefgroep van een opvanglocatie. Daarin scoort de inspecteur elke dimensie waarvoor hij telkens één of meerdere indicatoren en/of clusters van indicatoren gebruikt. De laatste dimensie (Omgaan met gezinnen en diversiteit) wordt op basis van een vraaggesprek met de verantwoordelijke of met de kinderbegeleider gescoord.

We schetsen eerst hoe het MeMoQ monitoring instrument geconstrueerd is, hoe het afgenomen wordt en hoe de uiteindelijke scores op een 4-puntenschaal vorm krijgen. Daarna rapporteren we de resultaten van een kwantitatieve analyse, uitgevoerd door Michel Vandenbroeck, Ines Devlieger en Jochen Devlieghere,

¹ Vlaams Parlement (2022). Vaststellingen en aanbevelingen Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang. Brussel: Vlaams Parlement

² 2,5d training + theoretische toets + praktijktoets

Vakgroep Sociaal werk en Sociale pedagogiek, UGent. Hierna rapporteren we over de kwalitatieve evaluatie, uitgevoerd door Mieke Daems, Bart Declercq en Charlotte Van Cleynenbreugel van het Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs, KU Leuven. Tenslotte geven we een korte samenvatting, een besluit en enkele adviezen.

2. HET MEMOQ MONITORING INSTRUMENT

Het MeMoQ monitoringsinstrument kadert in het eerste MeMoQ project in 2013-2017. In dat project is een wetenschappelijk instrumentarium ontwikkeld om de pedagogische kwaliteit van kinderopvang van baby's en peuters te meten, geïnspireerd vanuit het pedagogisch raamwerk. Dat instrumentarium ligt aan de basis van zowel het zelfevaluatie-instrument waarmee organisatoren hun kwaliteit kunnen opvolgen als van het MeMoQ Monitoring instrument waarmee Zorginspectie kijkt naar de realiteit op de werkvloer. Beide afgeleide instrumenten werken dus met dezelfde basistermen en invulling daarvan. Ze kunnen makkelijk naast elkaar gelegd worden en aanvullend gebruikt worden.

Figuur 1: Output van het eerste project MeMoQ

2.1. Het wetenschappelijke instrument als basis

Het Monitoringinstrument kent zijn oorsprong in het wetenschappelijk instrumentarium, dat is samengesteld om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de pedagogische realiteit op de werkvloer, in een leefgroep, zoals beschreven in het pedagogisch raamwerk. Daar is gekozen om de meetbare of observeerbare aspecten van pedagogische kwaliteit te bekijken op basis van volgende (meetbare) krachtlijnen:

- (1) Ontwikkeling van kinderen wordt gestimuleerd door emotioneel en educatief ondersteunende interacties (de dimensies Emotionele en Educatieve Ondersteuning);
- (2) Welbevinden en betrokkenheid zijn de toetssteen om de ervaringen van kinderen in de opvanglocatie in beeld te brengen;

- (3) De rijke leef- en leeromgeving nodigt kinderen uit tot exploratie in een brede waaier van ervaringsgebieden (dimensie “Omgeving”);
- (4) Een wederkerige samenwerking met ouders is vereist in functie van het kind, maar ook als erkenning van ouders als eerste opvoeders (dimensie “Omgaan met gezinnen en met diversiteit”).

2.2. Verhouding tussen het wetenschappelijke en het monitoringsinstrument

Focus van afname: proceskwaliteit in de leefgroep

Voor het wetenschappelijk onderzoek werd o.a. gekozen voor observatie-instrumenten die ook internationale vergelijking mogelijk konden maken (bv. via gebruik van CLASS en de observatieschalen welbevinden en betrokkenheid).

Zoals ook in het MeMoQ Deelrapport 4 beschreven, was het niet zomaar mogelijk deze instrumenten in te zetten in een inspectierealiteit. De context waarin de wetenschappelijke metingen verliepen (aangekondigd bezoek met toestemming, observatie van ongeveer drie-en- een-half uur, anonieme deelname) verschillen immers grondig van de context waarin een inspectiebezoek plaatsvindt (onaangekondigd bezoek, observatie van ongeveer twee uur, eventuele gevolgen gekoppeld aan de vaststellingen). Daardoor zijn in de constructie van het monitoringsinstrument enkele inhoudelijke, methodologische en vormelijke aanpassingen gemaakt, gebaseerd op het pedagogische raamwerk, de input van de sector via de klankbordgroep en de ervaringen van inspecteurs in het uittesten van het instrument.

Contextfactoren

Waar de wetenschappelijke studie een aantal structurele contextfactoren (bv. subsidiëring, kwalificering, enz) in verband brengt met de geobserveerde realiteit in leefgroepen, gebeurt dat niet op dezelfde manier met het Monitoring instrument. Structurele contextfactoren (bv. aantal kinderen, inzet kinderbegeleiders, enz) worden immers via het inspecteren van andere vergunningsvoorwaarden in kaart gebracht en dus op een andere manier dan bij het wetenschappelijke onderzoek. Het Monitoring instrument focust in de eerste plaats op de pedagogische proceskwaliteit in een leefgroep: wat gebeurt in het samenspel tussen kinderen, volwassenen en de omgeving waarin ze verblijven.

Opbouw van het instrument

Het Monitoring instrument zorgt op die manier voor een uitspraak over elk van de zes dimensies die binnen het MeMoQ project zijn bepaald om de pedagogische kwaliteit in kinderopvang te vatten: Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele ondersteuning, Educatieve ondersteuning, Omgeving; Omgang met gezinnen en diversiteit. Daarbij wordt elke dimensie als op zichzelf staand gezien. De afname van het volledige instrument leidt dan ook tot een score op elk van de zes dimensies.

Tabel 1: Overzicht van de dimensies en clusters

Dimensies		Clusters
1	Welbevinden	Geen
2	Betrokkenheid	Geen
3	Emotionele ondersteuning	- Positieve relaties - Sensitieve en responsieve begeleiding
4	Educatieve ondersteuning	- Taalondersteuning - Actief stimulerende begeleiding
5	Omgeving	- Aanbod (infrastructuur, materiaal, activiteit) - Organisatie van tijd en personeel - Wederzijdse kennismaking - Wederzijdse communicatie
6	Omgaan met gezinnen en diversiteit	- Inspraak - Steun - Respect voor diversiteit

De dimensies Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving worden via observatie gescoord. Daarvoor voorziet het instrument de nodige observatieschalen en bijhorende kwalitatieve toelichting. Het inschatten van de Dimensie Omgaan met gezinnen en diversiteit (Dimensie 6) gebeurt via een meer brede inschatting, waarbij het instrument voorziet in een gespreksleidraad om vanuit het perspectief van de kinderbegeleider informatie te bekomen. Dimensie 1 tot en met 5 worden op basis van eenzelfde observatiemoment van twee uur gescoord. Dimensie 6 kan los daarvan worden beoordeeld (tijdens een ander inspectiebezoek).

De dimensies Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning, Omgeving en Omgaan met gezinnen en diversiteit zijn in het Monitoring instrument telkens opgebouwd uit meerdere clusters. Elke cluster is een samenhangend geheel van indicatoren.

Via deze indicatoren wordt de geobserveerde realiteit gescoord. Dat gebeurt door scores toe te kennen aan de indicatoren. De scores op de individuele indicatoren worden niet gerapporteerd. De scores op indicatoren worden binnen een dimensie samengenomen in een rekenkundige formule en bepalen op die manier de eindscore op de dimensie op een 4-puntenschaal via onderstaande omzettingstabel.

Tabel 2: Omzettingstabel die eindscore op dimensieniveau bepaalt

		Onvoldoende	Nipt voldoende	Goed	Uitstekend
Gemiddelde score voor...	Welbevinden	[1 – 1,99]	[2 – 2,99]	[3 – 3,99]	[4 – 5]
	Betrokkenheid	[1 – 1,99]	[2 – 2,99]	[3 – 3,99]	[4 – 5]
	Emotionele ondersteuning	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]
	Educatieve ondersteuning	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]
	Omgeving	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]

De dimensies Welbevinden en Betrokkenheid bestaan elk uit slechts één indicator. Deze wordt gescoord op een schaal van 1 tot 5, met tussenscores van een half punt (in wezen dus een 9-puntenschaal).

De dimensie Emotionele Ondersteuning bestaat uit 2 clusters: Positieve relaties en Sensitieve en responsieve begeleiding. Elk van deze clusters bestaat uit meerdere indicatoren, die telkens via observatie worden ingeschat. De indicator “Negativiteit” (waarover verder meer) is een onderdeel van de cluster “Positieve relaties”. Deze indicatoren worden gescoord op een 4-puntenschaal.

De dimensie Educatieve Ondersteuning bestaat ook uit 2 clusters: Taalondersteuning en Actief-stimulerende begeleiding, die elk uit meerdere indicatoren bestaan. Deze indicatoren worden gescoord op een 4-puntenschaal.

De dimensie Omgeving bestaat uit 2 clusters: Aanbod aan infrastructuur, materialen en activiteiten enerzijds en de Organisatie van tijd en personeel anderzijds. De indicator ‘Klimaat’ (waarover verder meer) is onderdeel van de cluster ‘Organisatie van tijd en personeel’. Deze indicatoren worden gescoord op een 4-puntenschaal.

De dimensie Omgaan met gezinnen en diversiteit is van een andere orde. Die bestaat uit 5 clusters die telkens bestaan uit een aantal indicatoren. Deze worden ingeschat aan de hand van een interview (met de verantwoordelijke of bij afwezigheid met een kinderbegeleider) en ev. bijkomende praktijktoetsing, telkens op een 2-puntenschaal. Het databestand laat niet toe om de scores op deze dimensie te relateren aan de scores voor de andere dimensies, zodat we ze ook afzonderlijk zullen analyseren.

Bij de constructie van het Monitoringsinstrument werd de betrouwbaarheid en validiteit van het instrument nagegaan. Deze wordt in onderstaande analyse opnieuw bevestigd.

Gebruik van het instrument

Bij de afname volgt de inspecteur voor het scoren van dimensies 1 tot en met 5 een vaststaand observatieschema, dat toelaat de 5 verschillende dimensies in beeld te brengen. De observatieschalen laten toe om voor de verschillende indicatoren de ervaringen van het gemiddelde kind in de leefgroep op

een holistische manier te vatten in een score. De scores geven de gemiddelde ervaringen van de kinderen weer en zijn dus geen evaluaties van individuele begeleiders. Het is niet het doel van het MeMoQ monitoring instrument om kinderbegeleiders te evalueren, wel om de ervaringen van de kinderen in kaart te brengen en zo de pedagogische kwaliteit op te volgen vanuit hun standpunt.

Ook voor het inschatten van Dimensie 6 bevat het instrument een schriftelijke handleiding met achtergrond, schalen en een tool waarmee een inspecteur een inschatting kan maken van de kwaliteit op deze dimensie.

De handleiding bevat daarnaast aanwijzingen voor de toelichting bij een afname in de leefgroep waar de observatie doorgaat, alsook voor het feedbackgesprek en rapportering achteraf. De inspecteurs worden grondig (blijvend) getraind in de inhoud, het gebruik en het scoren om te garanderen dat er maximale afstemming is tussen alle inspecteurs en iedereen de scores op dezelfde manier toepast. Elke nieuwe inspecteur dient daarom ook met succes een introductietraject af te leggen, incl. een theoretische en praktische betrouwbaarheidstoets (en certificering), alvorens het instrument te kunnen gebruiken.

Resultaten van het instrument

Een totale afname van het instrument resulteert, zoals gezegd, in 6 verschillende scores: een eendoordeel per dimensie. Die 6 scores zijn bepaald door een rekenkundige formule die gegeven scores omzet naar een definitieve dimensiescore. Let op: dimensiescores situeren zich eerder op een ordinale dan op een continue schaal. Vooral de nominatieve verklaring wil daarom de waarde van de eindscore verduidelijken.

De uiteindelijke scores worden gegeven op een vierpuntschaal per dimensie:

- (1) Onvoldoende: Er zijn wat deze dimensie betreft ernstige tekorten die verplicht aangepakt moeten worden.
- (2) Nipt voldoende: De opvanglocatie beweegt zich voor deze dimensie aan de rand van aanvaardbare kwaliteit.
- (3) Goed: De opvanglocatie levert voor deze dimensie een goede kwaliteit.
- (4) Uitstekend: De opvanglocatie levert voor deze dimensie uitstekende kwaliteit.

Aanvulling door Zorginspectie:

Deze dimensiescores zijn de ingang voor de pedagogische norm, zoals vastgelegd door de minister (zie verder). Per dimensie heeft de minister bepaald:

- een score 3 en 4 (ongeacht het aantal dimensies met deze score): voldoet aan de pedagogische norm; waardering voor de geleverde kwaliteit
- een score 2 (ongeacht het aantal dimensies met deze score): voldoet aan de pedagogische norm; organisator krijgt de vraag een inspanning te doen om de werking te verbeteren.
- een score 1 (ongeacht het aantal dimensies met deze score): voldoet niet aan de pedagogische norm. Er start een opvolgingstraject, zodat de pedagogische kwaliteit verbetert. Dit gebeurt via het indienen van een plan van aanpak en de opvolging van een eventuele verbetering van de score.

Niet enkel minimale kwaliteit nagaan

Van bij de aanvang was het doel van het MeMoQ monitoring instrument niet beperkt tot het nagaan van wie wel of niet aan de minimumnorm beantwoordt. Conform de aanbevelingen van de OESO³ is het steeds de ambitie geweest om het Monitoring instrument ook te zien als een middel om hoge kwaliteit te borgen (door ze expliciet te benoemen) en om te stimuleren om bij matige kwaliteit naar een betere kwaliteit te evolueren, ook wanneer die matige kwaliteit strikt genomen niet “onvoldoende” is. Op termijn is het immers de wens dat de hele kinderopvang niet enkel nipt voldoende, maar ook goed zou zijn. In functie van de gebeurtenissen van de afgelopen maanden en van het werk van de parlementaire commissie is het doel om de minimale kwaliteit beter in beeld te krijgen belangrijker geworden en dat krijgt dan ook de nodige aandacht in dit rapport, zonder evenwel de andere doelstelling uit het oog te verliezen.

³ OECD (2015) Starting Strong IV. Monitoring quality in early childhood education and care. Paris: OECD. p 13.

3. KWANTITATIEVE ANALYSE

Na een intensieve data-cleaning werden data behouden van 1524 inspectiebezoeken waarbij de dimensies Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving zijn gescoord. De Dimensie 6 (Omgaan met gezinnen en diversiteit) werd 581 maal gescoord.

Aanvulling door Zorginspectie:

Aangezien er meerdere afnames van het MeMoQ monitoring instrument bij eenzelfde voorziening (of eenzelfde leefgroep) kunnen gebeuren, gaat het niet om 1524 unieke voorzieningen of verschillende leefgroepen. Uit de controle door Zorginspectie blijkt dat het over 1409 unieke locaties gaat.

Het databestand dat we analyseerden is volledig geanonimiseerd en laat ons niet toe om te traceren welke afnames van het monitoring instrument in welke voorzieningen zijn gebeurd, noch om na te gaan wanneer die afnames hebben plaatsgevonden. Dat is overigens ook niet de bedoeling, aangezien onze analyse geen uitspraken wenst te doen over de kinderopvang, maar enkel over het MeMoQ monitoring instrument en de relatie tot de adviezen voor handhaving. Waar dit zinvol is, hebben we een aanvulling van Zorginspectie ingevoegd om te duiden welke afnames doorgegaan zijn na de start van het gebruik van het wegingsinstrument voor de opmaak van de adviezen (3/2019).

We gaan eerst de structuur van het instrument na. Dat betekent dat we nagaan of de indicatoren inderdaad samenhangen als 5 dimensies (factoranalyse) en binnen elke dimensie ook voldoende samenhangen (Cronbach alfa). Verder gaan we de verdeling van elke dimensie na, zodat we zien of ze voldoende discrimineren. Dat geeft meteen ook een beeld van hoe de voorzieningen scoren op elk van de geïnspecteerde dimensies. Voor alle dimensies gaan we ook na in welke mate de scores op de dimensies verband houden met adviezen om handhaving op te starten of verder te zetten. We gaan die relatie ook na voor de combinatie van meerdere scores 1 al dan niet gepaard gaande met één of meerdere scores 2. Voor alle duidelijkheid: het gaat dan niet om de vraag of Opgroeien handhaving heeft opgestart, dat kan immers in het databestand niet nagegaan worden. Het gaat enkel om de vraag of er een advies in die zin is geformuleerd door Zorginspectie. Daarbij moet men voor ogen houden dat een inspectiebezoek meer omvat dan enkel de afname van het monitoring instrument en dus dat er niet noodzakelijk een één-op-één relatie tussen scores en advies tot handhaving bestaat. Een advies kan bovendien ook te wijten zijn aan andere tekorten of enkel andere tekorten die niets te maken hebben met de scores van de afname van het monitoringsinstrument. Verder in de nota licht Zorginspectie toe hoe hun adviezen tot stand komen.

De zesde dimensie (Omgaan met gezinnen en met diversiteit) wordt niet samen met de andere vijf dimensies geanalyseerd omdat het niet gaat om geobserveerde scores, maar binaire scores gebaseerd op een interview. In het databestand kunnen ze ook niet aan de andere scores gelinkt worden aangezien er geen andere contextinformatie wordt gegeven.

Daarnaast maken we afzonderlijke analyses voor de indicatoren “Negativiteit” en “Klimaat”, aangezien de observatie van deze twee indicatoren kunnen wijzen op problematisch gedrag van kinderbegeleiders. Aangezien de Parlementaire Onderzoekscommissie uitdrukkelijk vraagt naar de mate waarin het instrument ook de veiligheid en de integriteit van de kinderen in beeld kan brengen, belichten we deze

indicatoren apart. We gaan na hoe zij de totale scores van respectievelijk de dimensies “Emotionele ondersteuning” en “Omgeving” beïnvloeden en hoe ze zich verhouden tot adviezen tot handhaving.

3.1. Structuur van het instrument

Factor-analyse

We voerden een exploratieve factor analyse (EFA) uit om een idee te krijgen van de onderliggende structuur (hoeveel dimensies zijn er echt?). We nemen hiervoor enkel de eerste score mee (voor de items die twee keer gescoord worden)⁴. De factoranalyse voeren we enkel uit op de dimensies Emotionele ondersteuning, Educatieve ondersteuning en Omgeving. De dimensies Welbevinden en betrokkenheid bestaan immers niet uit verschillende clusters met meerdere indicatoren.

We deden eerst een Principal Component Analysis (PCA) om te bepalen hoeveel factoren in de EFA gebruikt moeten worden. Daaruit blijkt dat er 3 factoren zijn.

De EFA bevestigt het model dat we gebruiken, op één uitzondering na: het item “Inzet van de begeleider” lijkt ook aan te sluiten bij de factor Emotionele ondersteuning en niet enkel bij de factor Omgeving⁵.

Vervolgens deden we een Confirmatorische Factoranalyse (CFA) met de 3 factoren. De fitmaten zijn goed. Dat betekent dat we de drie factoren waarvan we uitgingen voor de constructie van het MeMoQ monitoring instrument (naast welbevinden en betrokkenheid die uit één item bestaan) terugvinden. Dat is ook zo wanneer we het item “Inzet van begeleider” bij de dimensie Omgeving behouden⁶.

⁴ Beide scores gebruiken kan niet, enerzijds omdat voor de dimensie Omgeving maar 1 score gegeven is en anderzijds omdat er dan extra correlaties tussen de data geïntroduceerd worden.

⁵ Hieronder staan de fitmaten, met tussen haakjes de gebruikelijke grenswaardes om van een goede fit te kunnen spreken: TLI = 0.97975404 (boven 0.90-0.95)
CFI = 0.98273139 (boven 0.90-0.95)
RMSEA = 0.08530468 (onder 0.6-0.8)
SRMR = 0.06660619 (onder 0.6-0.8)
TLI = 0.97613460
CFI = 0.97964421
RMSEA = 0.09261645
SRMR = 0.07229461

⁶ Hieronder staan de fitmaten, met tussen haakjes de gebruikelijke grenswaardes om van een goede fit te kunnen spreken: TLI = 0.97975404 (boven 0.90-0.95)
CFI = 0.98273139 (boven 0.90-0.95)
RMSEA = 0.08530468 (onder 0.6-0.8)
SRMR = 0.06660619 (onder 0.6-0.8)
TLI = 0.97613460
CFI = 0.97964421
RMSEA = 0.09261645
SRMR = 0.07229461

Cronbach's alpha

Vervolgens berekenen we voor elk van de drie dimensies de Cronbach's alpha, wat een indicatie is voor de interne coherentie van de dimensie. In het algemeen worden waarden boven 0.7 als acceptabel beschouwd.

- Emotionele ondersteuning: 0.835
- Educatieve ondersteuning: 0.868
- Omgeving: 0.78

De waarden zijn voor elk van de drie dimensies goed, ook wanneer "Inzet van begeleider" bij de factor Omgeving blijft.

Er zijn bovendien geen correlaties die te hoog zijn (en dus twee indicatoren die hetzelfde meten). In de dimensie Omgeving zien we enkele correlaties die lager dan 0,6 zijn, wat betekent dat ze met elkaar verband houden maar niet geheel overlappen.

- Indeling en inrichting van de ruimte
- Presentatiewijze (toegankelijkheid speelgoed aanbod)
- Rijkdom van het totale aanbod.

Tabel 3: Correlaties tussen de dimensies⁷

	Betrokkenheid	Welbevinden	Emotionele Ondersteuning	Educatieve Ondersteuning	Omgeving
Betrokkenheid		0.65	0.49	0.54	0.51
Welbevinden			0.48	0.47	0.47
Emotionele Ondersteuning				0.76	0.66
Educatieve Ondersteuning					0.65
Omgeving					

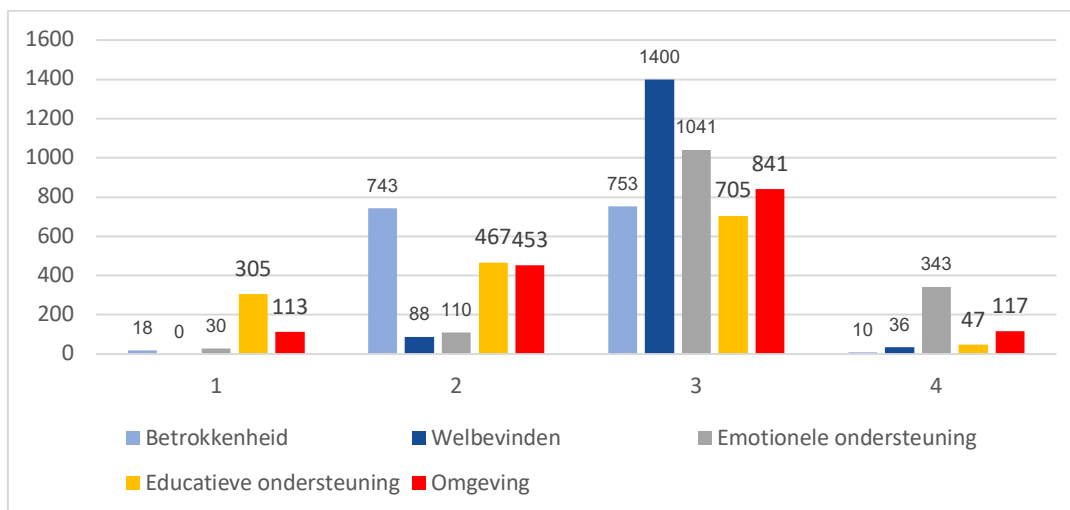
We zien een hoge correlatie tussen Betrokkenheid en Welbevinden onderling en Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving onderling. Met andere woorden, we zien dat er een onderscheid bestaat tussen eerder kindgerelateerde dimensies en eerder begeleider-gerelateerde dimensies. Opvallend is dat de correlatie tussen Betrokkenheid en Welbevinden van het kind enerzijds en de factoren van interactie met de kinderen anderzijds (Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving) niet zo heel hoog is. Ook dit bevestigt dat het onderscheid tussen kindgerelateerde en begeleider gerelateerde factoren relevant is en dus dat de structuur van het instrument met zijn onderscheiden dimensies bevestigd wordt.

⁷ In bijlage is een tabel opgenomen met alle correlaties

3.2. Algemene spreiding van de scores

Nu de structuur van het instrument bevestigd is, kunnen we dieper gaan kijken naar de behaalde scores op de verschillende dimensies. We bekijken eerst de dimensies in het algemeen, om daarna verder in te gaan op de scores voor de clusters van indicatoren.

Figuur 2: Verdeling van het aantal afnames volgens de scores op de vijf dimensies

Tabel 4: Spreiding van de scores op de zes dimensies

	Min	Max	Mediaan	Gem
Betrokkenheid	1.45	4.12	3.00	2.97
Welbevinden	2.10	4.50	3.38	3.40
Emotionele Ondersteuning	1.08	4.00	3.08	3.07
Educatieve Ondersteuning	1.00	4.00	2.42	2.44
Omgeving	1.00	4.00	2.80	2.71
Gezinnen & diversiteit	0,63	4,00	3,35	3,34

Over het algemeen is het Welbevinden hoger dan de Betrokkenheid. Ook Emotionele Ondersteuning scoort hoger dan Educatieve Ondersteuning. Dat komt ook overeen met de trend in de MeMoQ nulmeting⁸. Het betekent dat over het algemeen de kinderbegeleiders nabij de kinderen zijn, dat ze signalen opmerken en

⁸ Vandenbroeck, M., Laevers, F., Hulpia, H., Daems, M., Declercq, B., Janssen, J., & Van Cleynenbreugel, C. (2016). MeMoQ Deelrapport 14. Samenvatting van de nulmeting. Brussel – Gent – Leuven: Kind en Gezin – UGent – KU Leuven.

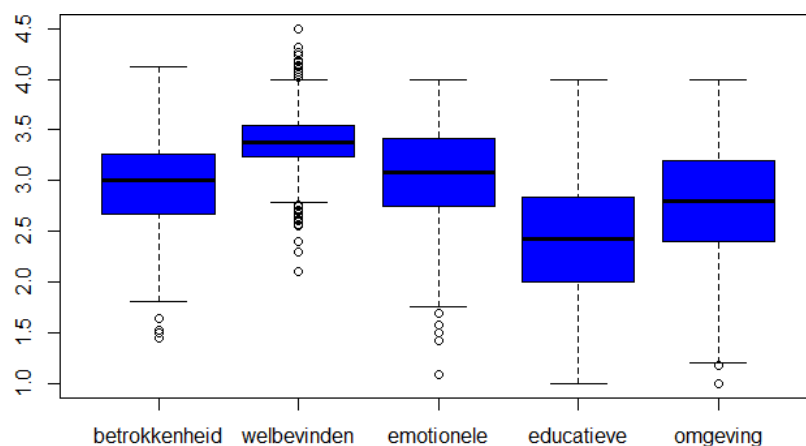
er gepast op reageren en dat de kinderen doorgaans blij geven van zich veilig te voelen en zich goed te voelen. Anderzijds zien we dat er meer kansen blijven liggen voor wat betreft de Educatieve Ondersteuning, het uitdagen van kinderen in hun ontwikkeling en het stimuleren van de taalontwikkeling. Kinderen zijn wat minder sterk geconcentreerd in hun activiteiten.

Opvallend is dat de scores voor Omgaan met gezinnen en diversiteit gemiddeld erg hoog zijn, wat anders is dan in de MeMoQ nulmeting, waar het Omgaan met gezinnen en diversiteit laag scoorde. Hierbij dienen we op te merken dat deze dimensie in het Monitoring instrument anders samengesteld is dan in het wetenschappelijke instrument. Het Omgaan met gezinnen en diversiteit wordt bovendien in het Monitoring-instrument niet vastgesteld door observaties zoals bij de andere vijf dimensies, maar gescoord, grotendeels op basis van een semi-structureerd interview. Het is dus de vraag in hoeverre de scores van Zorginspectie beïnvloed zijn door sociale wenselijkheid in de antwoorden van de geïnterviewde.

3.3. Spreiding per dimensie

Hieronder geven we voor vijf dimensies de verdeling visueel weer via boxplots⁹

Figuur 3: Niet afgeronde scores op de 5 geobserveerde dimensies

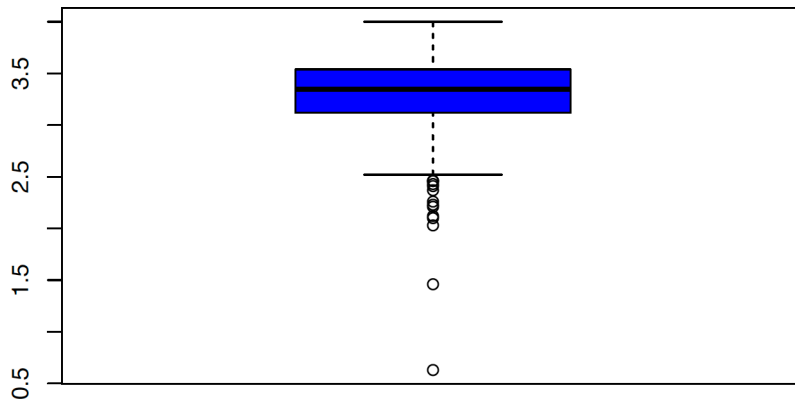
Net als in de MeMoQ nulmeting liggen de scores voor Welbevinden duidelijk hoger dan voor Betrokkenheid. Voor beiden geldt dat er wat outliers naar onderen zijn, en ook die liggen voor Betrokkenheid nog een stuk lager dan voor Welbevinden.

Ook zien we – zoals in de MeMoQ nulmeting – dat de scores voor Emotionele Ondersteuning hoger liggen dan voor Educatieve ondersteuning. Voor beide dimensies geldt dat meerdere voorzieningen een zwakke score halen. Ook bij de dimensie Omgeving zien we dat er enkele voorzieningen zijn die een zeer zwakke

⁹ 50% van de voorzieningen bevinden zich in de blauw gekleurde balk. Hoe smaller deze balk, hoe minder spreiding dus. De zwarte streep in deze balk toont de mediaan (de helft van de inspectiebezoeken scoort beter dan deze lijn, de helft slechter). De fijne zwarte verticale lijn die afgeboord wordt met boven en onder een horizontale fijne lijn toont de spreiding van alle inspectiebezoeken. De kleine bolletjes boven en onder deze lijn zijn wat men “outliers” noemt: uitzonderlijke inspectiebezoeken die uitzonderlijk hoog of laag scores.

score halen. De dimensie Omgaan met gezinnen en diversiteit wijkt sterk af van dit beeld en scoort, op enkele outliers na, steeds hoog:

Figuur 4: Boxplot van de scores op Dimensie 6: Omgaan met gezinnen en diversiteit

3.4. Groepsopvang en gezinsopvang

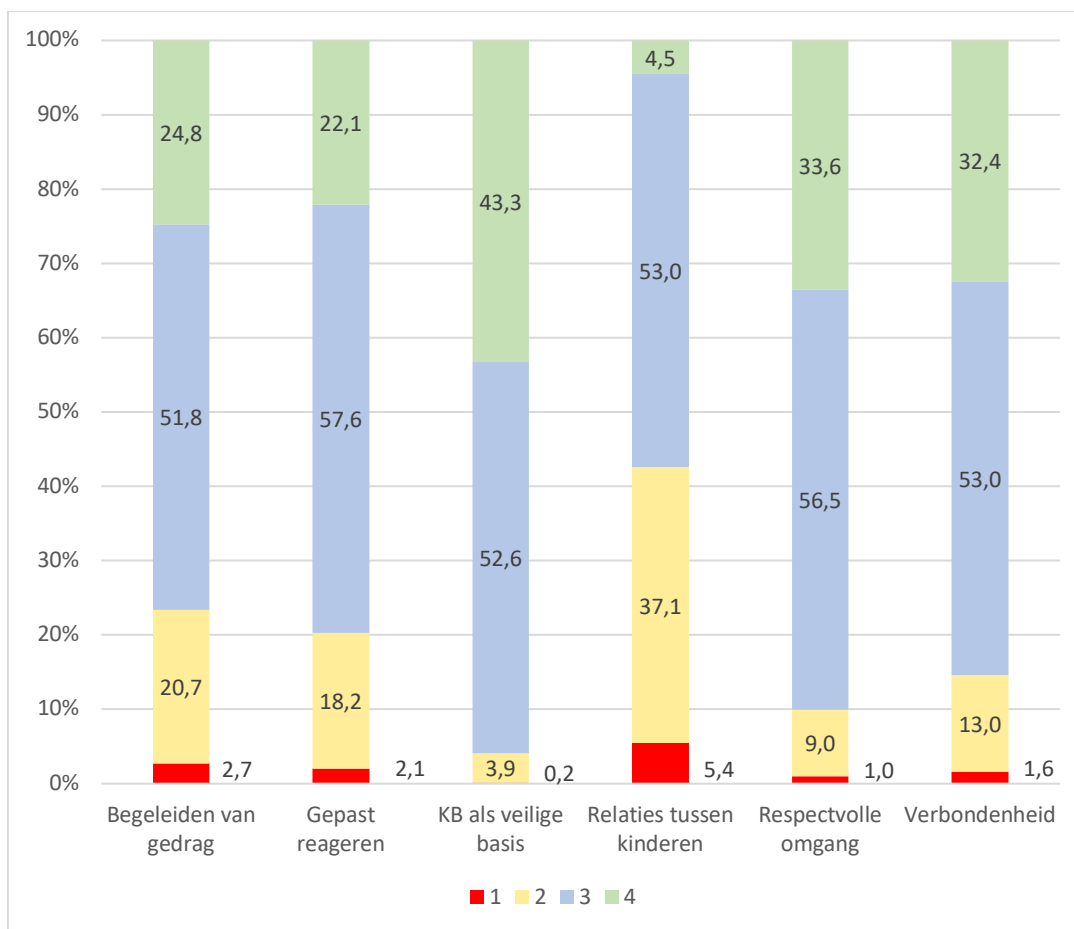
Aan de hand van een multivariate variantie-analyse werd nagegaan of het type van voorziening, zoals groepsopvang of gezinsopvang, verband houdt met de score van de verschillende dimensies. Hieruit bleek dat het type van voorziening met geen enkele van de 5 dimensies een significant verband heeft ($F(10,32032) = 1.4006$, $p = 0.1734$). Aangezien er geen significante verschillen zijn tussen groepsopvang en gezinsopvang, nemen we dit onderscheid ook niet mee in het vervolg van het rapport.

De zesde dimensie (Omgaan met gezinnen en diversiteit) wijkt af: er is een licht significant verband ($F(2,578) = 4.5762$, $p = 0.01$), waarbij de groepsopvang iets (gemiddeld 0,13) hoger scoort dan de aangesloten onthaalouders. Er is geen verschil met de zelfstandige onthaalouders.

3.5. Verdeling van de scores op de indicatoren

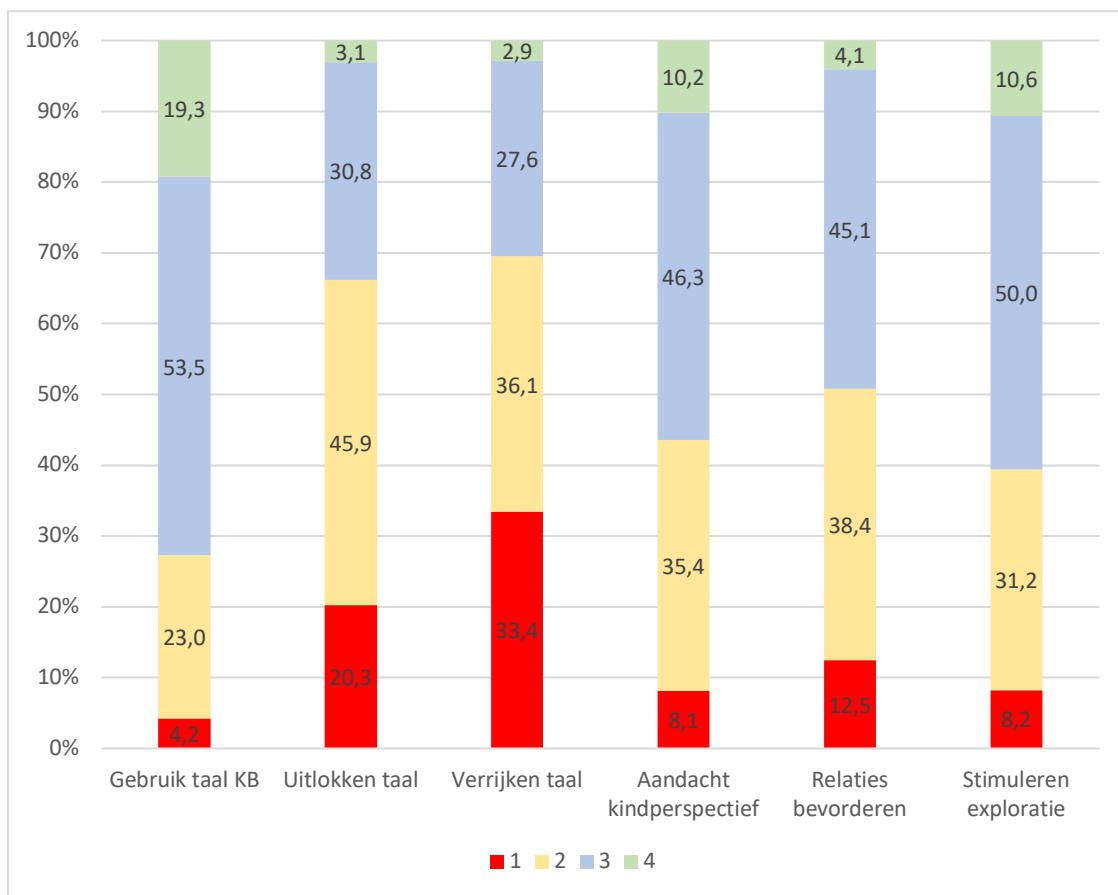
Zoals eerder vermeld, bestaan de dimensies Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving uit verschillende clusters en indicatoren. De verdeling van de scores op de indicatoren op elke dimensie wordt hieronder besproken.

Figuur 5: Verdeling van de scores op de indicatoren van Emotionele Ondersteuning¹⁰

¹⁰ Zoals in de inleiding gezegd betekent een score 1 Onvoldoende; score 2 betekent nipt voldoende maar niet goed; score 3 betekent goed en score 4 is excellent.

Figuur 6: Verdeling van de scores op de indicatoren van Educatieve Ondersteuning

Score 1 komt voor de dimensie Emotionele Ondersteuning weinig voor (30 keer). Voor de dimensie Educatieve Ondersteuning zijn meerdere indicatoren waar circa 10 tot 20% van de inspectiebezoeken resulteerde in een score 1. Vooral het aantal lagere scores (1 en 2) voor “uitlokken van taal” en “verrijken van taal” is opvallend, maar in overeenstemming met de MeMoQ nulmeting.

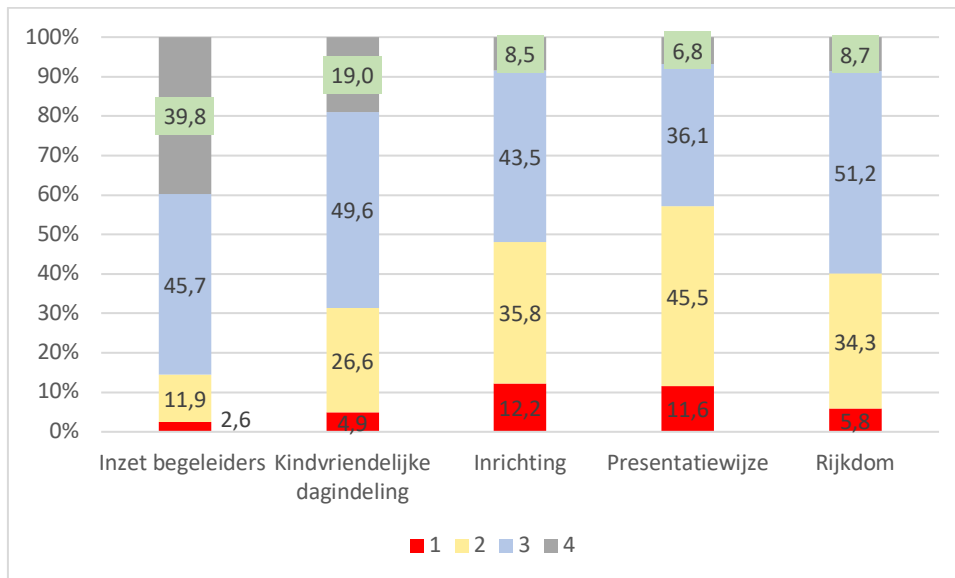
Zoals ook uit de MeMoQ nulmeting bleek, is de Emotionele Ondersteuning voldoende tot goed en beduidend beter dan de Educatieve Ondersteuning. Enkel voor de indicator “Relaties tussen kinderen” zijn er relatief veel scores 2.

De verschillende indicatoren hebben doorgaans een relatief goede spreiding: zowat alle waarden komen voor. De indicator Kinderbegeleider als veilige basis heeft een beperkte spreiding (quasi enkel score 3 en 4). Dat sluit aan bij de bevindingen van de inspecteurs (zie verder voor het kwalitatieve luik) en met de wetenschappelijke nulmeting.

We hebben voor de bovenstaande grafieken de som van de beide observaties genomen. De indicatoren van Emotionele en Educatieve Ondersteuning worden immers twee keer gescoord. We berekenden voor elke indicator de Spearman correlaties tussen beide observaties. Die zijn allemaal tussen 0,5 en 0,6. Dat is niet extreem hoog, maar ook niet extreem laag. Het is een indicatie dat er wel wat verschil zit tussen de beide observaties en dat het dus zeker zin heeft om de observaties tweemaal te doen. Ook dat komt

overeen met de resultaten van de wetenschappelijke nulmeting, waaruit blijkt dat observaties op verschillende momenten van de voormiddag, verschillende resultaten opleveren.

Figuur 7: Verdeling van de scores op de indicatoren van Omgeving (in %)

De verschillende indicatoren van de dimensie Omgeving scoren nipt voldoende tot goed (vooral scores 2 en 3). De indicator “Inzet begeleiders” scoort beter dan de andere vier items, “Rijkdom” scoort zwakker.

3.6. Tussenbesluit

De observatieschalen in het instrument zijn robuust en voldoen aan alle technische vereisten. De factoranalyse toont dat de factoren wel degelijk door de cijfers worden bevestigd, de interne coherentie van elke dimensie is goed en de spreiding van de scores op zowel de dimensies als de indicatoren is voldoende. Bovendien zijn, de resultaten gelijklopend met de resultaten uit de MeMoQ nulmeting, wat de face validiteit bevestigt.

De zesde dimensie “Omgaan met gezinnen en diversiteit” is moeilijker te analyseren omdat ze niet op eigen observaties gebaseerd is maar grotendeels op een gesprek. We adviseren ze uit het MeMoQ monitoring instrument weg te laten. Zorginspectie kan de inhoud van de dimensie bij het inspecteren van andere aspecten van de regelgeving (bv. wennen) nagaan.

3.7. Verband tussen de dimensie-scores en adviezen tot handhaving

We gaan hieronder na wat de verbanden zijn tussen de scores op elk van de dimensies en op het geheel van de dimensies enerzijds en de adviezen tot handhaving door Zorginspectie anderzijds. Daarbij dient men voor ogen te houden dat de pedagogische norm (wat zijn de scores waarbij men dient op te treden) is dat elke score 1 een onvoldoende is, maar dat scores 2 geen reden tot handhaving zijn (zie ook p.6). Dat is dan ook de richtlijn die Zorginspectie gebruikt.

Deze norm wijkt af van het advies dat de wetenschappers gaven bij de oplevering van het instrument. Toen (in 2016) luidde het advies van de onderzoekers als volgt

Bij elke score 2 kan men de opvanglocatie er op wijzen dat die dimensie weliswaar nipt voldoende, maar niet goed is. Met verwijzingen naar het zelfevaluatie-instrument of andere vormen van ondersteuning, kan men de opvanglocatie aansporen hier meer aandacht aan te besteden.

Bij een score 2 op meerdere dimensies, kan men de opvanglocatie erop wijzen dat er meer ernstige tekortkomingen zijn om van een goede pedagogische kwaliteit te kunnen spreken en kinderen maximale ontplooiingskansen te bieden. Dan lijkt het ons aangewezen dat een verbetertraject wordt opgesteld en opgevolgd.

Elke score 1, op welke dimensie ook, wijst op een ernstige onvolkomenheid en dient dan ook opgevolgd te worden.

Een score 1 op meerdere dimensies wijst op ernstige tekortkomingen in de pedagogische kwaliteit die betekenen dat de dagelijkse ervaringen die de kinderen opdoen in de leefgroep niet aanvaardbaar zijn.

Men dient voor ogen te houden dat een correlatie niet noodzakelijk een oorzakelijk verband inhoudt. De scores op de MeMoQ dimensies zijn niet de enige factor die bepaalt of er een advies tot handhaving gegeven wordt. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een voorziening na een inspectiebezoek allemaal scores 3 en 4 krijgt, maar dat er andere zaken zijn die opvolging noodzakelijk maken, zoals geen inzicht in risico's, de organisatie van het toezicht, problemen met de kwaliteitsborging rond crisissituaties, grensoverschrijdend gedrag, aanpak van klachten, ... De MeMoQ scores worden door Zorginspectie in een breder kader van andere vaststellingen geïnterpreteerd. Dat neemt uiteraard niet weg dat een analyse van de statistische verbanden tussen scores op elke dimensie en op een cumulatie van dimensies enerzijds en de adviezen tot handhaving anderzijds een bron kan zijn om de discussie te inspireren over de pedagogische norm.

Aanvulling door Zorginspectie:

Zorginspectie formuleert adviezen om op die manier een krachtig signaal te geven naar de organisator van de kinderopvanglocatie alsook naar Opgroeien. Zorginspectie spreekt zich niet uit over de effectieve handhaving (aanmaning, voornemen tot schorsing, schorsing, voornemen tot sluiting, sluiting) wel geeft Zorginspectie aan dat er volgens de inschatting van Zorginspectie meer nodig is dan enkel een opvolging van tekorten/inbreuken via het opsturen van een plan van aanpak. Zorginspectie is niet verantwoordelijk voor de effectieve handhaving, dit is de opdracht van Opgroeien.

Wat weegt concreet?

De weging vertrekt telkens vanuit de mogelijke impact op/risico's voor de kinderen die opgevangen

worden. Zorginspectie weegt in haar wegingsmodel:

- Ieder tekort (inbreuk) op een geïnspecteerd element van de regelgeving. Een niet weggewerkt tekort weegt zwaarder dan een nieuw tekort. Aandachtspunten (geen inbreuken) worden niet gewogen.
- Iedere eindscore 1 (= inbreuk volgens de pedagogische norm) op een dimensie bij de afname van het Monitoringsinstrument MeMoQ. Ook de scores 2 (niet voldoende volgens de pedagogische norm) op alle dimensies krijgen een weging in functie van het advies in tegenstelling tot aandachtspunten op andere aspecten van de regelgeving

Er is geen verschil in de weging tussen de verschillende dimensies behalve wanneer er scores 1 en 2 zijn op de indicatoren 'Negativiteit' (dimensie Emotionele Ondersteuning) en de scores 1 en 2 op de indicator 'Klimaat' (dimensie Omgeving). Deze scores krijgen bijkomend een extra weging van Zorginspectie.

Bijkomend weegt Zorginspectie de cluster (bij tekorten) en bij een afname van het Monitoringsinstrument (als er scores 1 en 2 zijn gescoord op een dimensie). Deze clusters zijn gebaseerd op het huidige referentiekader bv. cluster ouderparticipatie, cluster aanwezige kinderen en inzet medewerkers, cluster pedagogisch beleid, De clusters krijgen een verschillende weging op basis van een inschatting van de impact op/risico-inschatting voor de kinderen.

Op basis van het geheel van de wegingen krijgt de inspecteur een voorstel voor het al dan niet formuleren van een advies. Op dit voorstel kan gemotiveerd afgeweken worden maar moet de inspecteur hierover in overleg gaan met de coaches.

Zoals blijkt uit bovenstaande is er geen 'één op één relatie' tussen een score op een dimensie en een advies aangezien de scores 1 en 2 op een dimensie deel uitmaken van een geheel van vaststellingen en wegingen tijdens een inspectiebezoek (het geheel van de geïnspecteerde vergunningsvoorwaarden).

Aanvulling door Opgroeien:

Er is geen rechtlijnig verband tussen scores en adviezen van Zorginspectie (zie hierboven) en de opvolging aan de hand van de pedagogische norm. Dit gebeurt door Opgroeien. Het is niet omdat Zorginspectie een advies tot handhaving geeft, dat er ook handhaving volgt door Opgroeien.

De regelgeving over de pedagogische norm is van start gegaan op 1 april 2018. Zorginspectie gaat met het monitoringinstrument MeMoQ na of de opvanglocatie voldoet aan de minimale pedagogische norm. Concreet houdt dit in dat elke dimensie van pedagogische kwaliteit (welbevinden, betrokkenheid, emotionele en educatieve ondersteuning, omgeving en gezinnen en diversiteit) een score krijgt van 1 (onvoldoende) tot 4 (uitstekend).

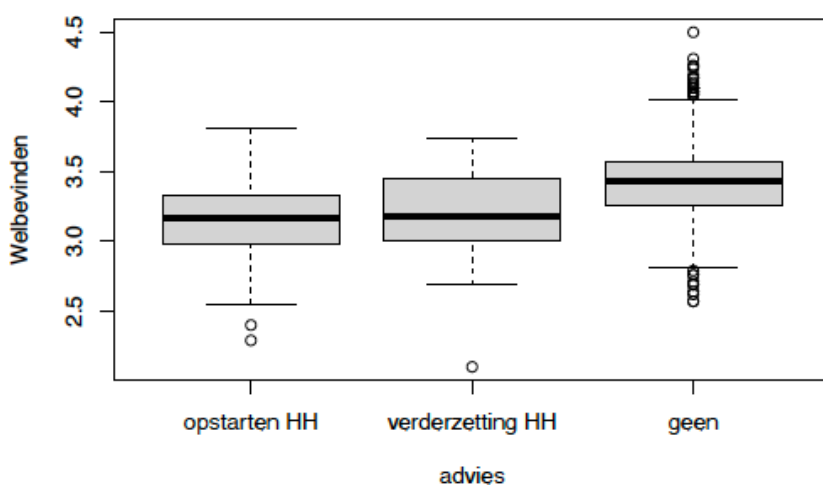
- Bij een **score 3 (goed) en 4 (uitstekend)**, ongeacht het aantal, krijgt de organisator vanuit Opgroeien een waardering voor de geleverde pedagogische kwaliteit.
- **Bij een score 1 (onvoldoende)**, ongeacht het aantal, wordt door Opgroeien een opvolgingstraject opgestart. Dit start, net zoals dit gebeurt voor andere tekorten, met de opmaak van een plan van aanpak dat aan Opgroeien wordt bezorgd.
- Bij een score 2 (niet voldoende), ongeacht het aantal, krijgt de organisator de vraag vanuit Opgroeien een inspanning te doen om de werking te verbeteren en elke score 2 te verhogen naar een score 3. De aanpak wordt door de organisator zelf bepaald en wordt niet actief opgevolgd door klantenbeheer.

De handhaving door Opgroeien op de scores 1 hoorde niet tot de opdracht van de onderzoekers en zij beschikten ook niet over deze gegevens. Sowiezo kan Opgroeien zelf geen 1 op 1 relatie leggen tussen bepaalde scores op dimensies van het MeMoQ monitoring instrument en de opvolging ervan omdat het dossiersysteem zo niet is opgebouwd.

Voor elk van de dimensies geven we eerst een boxplot¹¹ waarbij links de verdeling van die dimensie staat van inspectiebezoeken waarvoor een advies is uitgebracht voor het opstarten van handhaving. In het midden staat de verdeling voor inspectiebezoeken waarvoor een advies is uitgebracht tot voortzetting van de handhaving en rechts de verdeling voor inspectiebezoeken waar geen advies tot handhaving is uitgebracht. Daaruit blijkt dat er telkens lichte verschillen zijn: voorzieningen met een advies tot handhaving scoren doorgaans iets zwakker, wat ook te verwachten is. Vervolgens schetsen we de statistische analyse die nagaat of deze verschillen ook significant zijn en zo ja, hoe sterk elk van deze dimensies verband houdt met het eventuele advies voor handhaving.

Welbevinden

Figuur 8: Scores Welbevinden voor advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

De boxplots zijn opgesteld op basis van de ruwe scores op de dimensie. Deze scores worden uiteindelijk vertaald in een score op 4. Dit resulteert in volgende verdeling:

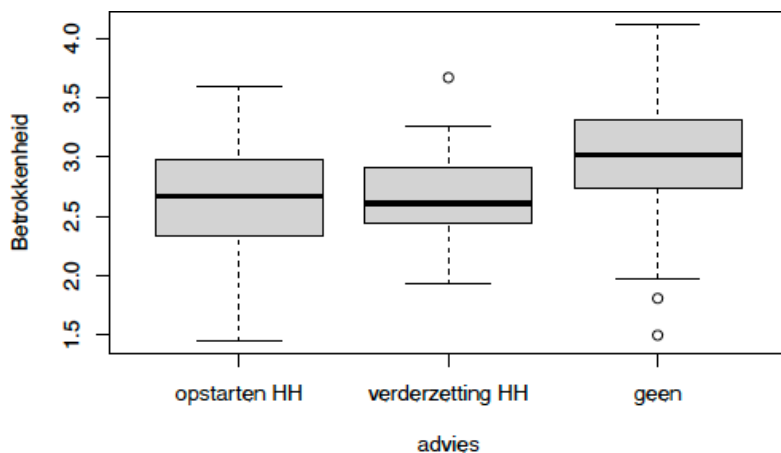
Tabel 5: Scores voor Welbevinden en advies tot handhaving (HH)

	1	2	3	4
Advies opstart HH	0	42	121	0
Advies verderzetting HH	0	8	32	0
Geen advies	0	38	1247	36

¹¹ De boxplots zijn gemaakt op basis van de gemiddelden op de dimensies en dus niet op de afgeronde scores die Zorginspectie toekent.

Betrokkenheid

Figuur 9: Scores Betrokkenheid en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

Voor de uiteindelijke scores geeft dat het volgende overzicht:

Tabel 6: Scores voor Betrokkenheid en advies tot handhaving

	1	2	3	4
Advies opstart HH	13	111	39	0
Advies verderzetting HH	2	30	8	0
Geen advies	3	602	706	10

Drie inspectiebezoeken kregen een 1 op Betrokkenheid, maar kregen geen advies tot handhaving. Bij score 2 zijn dit ruim 600 inspectiebezoeken of 80% van de inspectiebezoeken met score 2.

Aanvulling door Zorginspectie:

9 van de 18 inspectiebezoeken met afname van het Monitoring instrument (dimensies 1-5) en een score 1 op Betrokkenheid zijn doorgegaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019)

Van de 9 inspectiebezoeken met een score 1 op Betrokkenheid resulteerden alle 9 de inspectiebezoeken in een advies handhaving.

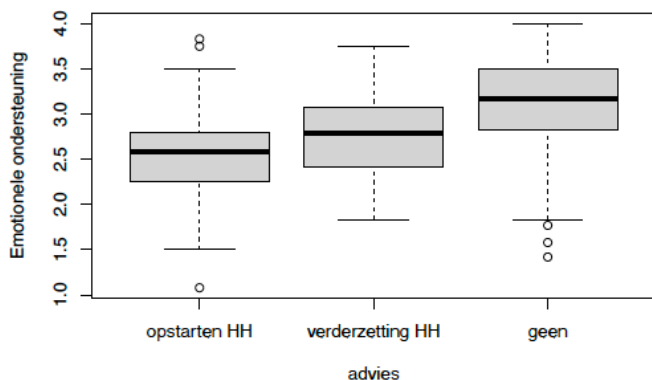
Bij de 9 inspectiebezoeken met een score 1 op Betrokkenheid resulteerde de afname van dimensie 1 – 5 in:

- 4 observaties met naast een score 1 op Betrokkenheid ook scores 1 op 3 andere dimensies (Educatieve ondersteuning, Omgeving en Emotionele ondersteuning)
- 4 observaties met naast een score 1 op Betrokkenheid ook scores 1 op 2 andere dimensies (Educatieve ondersteuning en Omgeving)
- 1 observatie met naast een score 1 op Betrokkenheid ook een score 1 op een andere dimensie (Educatieve ondersteuning of Omgeving)

De scores 2 op de dimensie Betrokkenheid bij 602 inspectiebezoeken (zie tabel) werden door Zorginspectie niet verder geanalyseerd aangezien ze geen inbreuk zijn op de huidige pedagogische norm.

Emotionele Ondersteuning

Figuur 10: Scores Emotionele Ondersteuning en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

In uiteindelijke scores geeft dat het volgende overzicht:

Tabel 7: Scores voor Emotionele Ondersteuning en advies tot handhaving

	1	2	3	4
Advies opstart HH	22	46	92	3
Advies verderzetting HH	1	11	26	2
Geen advies	7	53	923	338

Zeven inspectiebezoeken met score 1 en 53 inspectiebezoeken met score 2 op Emotionele Ondersteuning kregen geen advies tot handhaving.

Aanvulling door Zorginspectie:

20 van de 30 inspectiebezoeken met afname van het Monitoring instrument (dimensies 1-5) en een score 1 op Emotionele ondersteuning zijn doorgegaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).

Van de 20 inspectiebezoeken met een score 1 op Emotionele ondersteuning resulteerden 18 inspectiebezoeken in een advies handhaving.

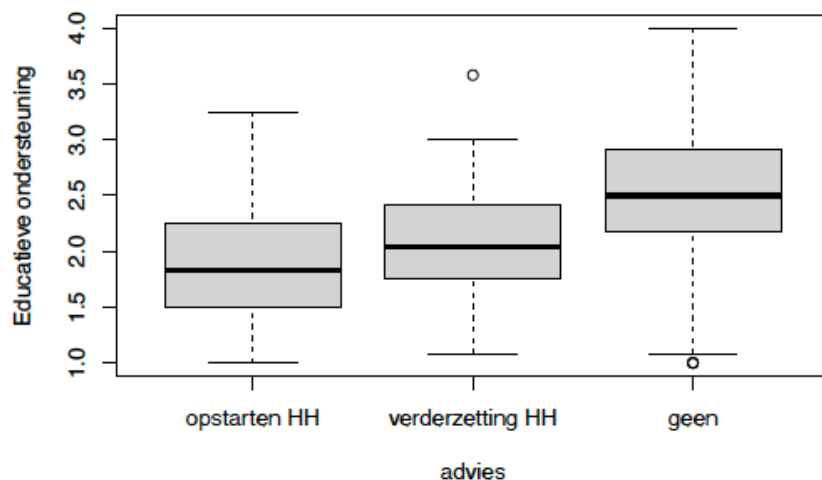
Bij de 20 inspectiebezoeken met een score 1 op Emotionele ondersteuning resulteerde de afname van dimensie 1 –5 in:

- 4 observaties met een score 1 op Emotionele ondersteuning en een score 1 op 3 andere dimensies (Betrokkenheid, Educatieve en Omgeving)
- 11 observaties met een score 1 op Emotionele ondersteuning en een score 1 op 2 andere dimensies (Educatieve ondersteuning en Omgeving)
- 5 observaties met een score 1 op Emotionele ondersteuning en een score 1 op 1 andere dimensie (Educatieve ondersteuning)

De scores 2 op de dimensie Emotionele ondersteuning bij 53 inspectiebezoeken (zie tabel) werden door Zorginspectie niet verder geanalyseerd aangezien ze geen inbreuk zijn op de huidige pedagogische norm

Educatieve Ondersteuning

Figuur 11: Scores Educatieve Ondersteuning en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

Tabel 8: Scores voor Educatieve Ondersteuning en advies tot handhaving

	1	2	3	4
Advies opstart HH	103	38	22	0
Advies verderzetting HH	19	12	8	1
Geen advies	183	417	675	46

Het is duidelijk dat het verband tussen een score 1 voor deze dimensie en het advies voor handhaving zwakker is dan bij de andere dimensies. Er zijn meer inspectiebezoeken met een score 1 zonder advies dan inspectiebezoeken met een score 1 met advies. Dat geldt a fortiori voor score 2.

Aanvulling door Zorginspectie:

193 van de 305 inspectiebezoeken met afname van het Monitoring instrument (dimensies 1-5) en een score 1 op Educatieve ondersteuning zijn doorgedaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).

Van de 193 inspectiebezoeken met een score 1 op Educatieve ondersteuning resulteerden 99 inspectiebezoeken in een advies handhaving.

Bij de 193 inspectiebezoeken met een score 1 op Educatieve ondersteuning resulteerde de afname dimensie 1-5 in:

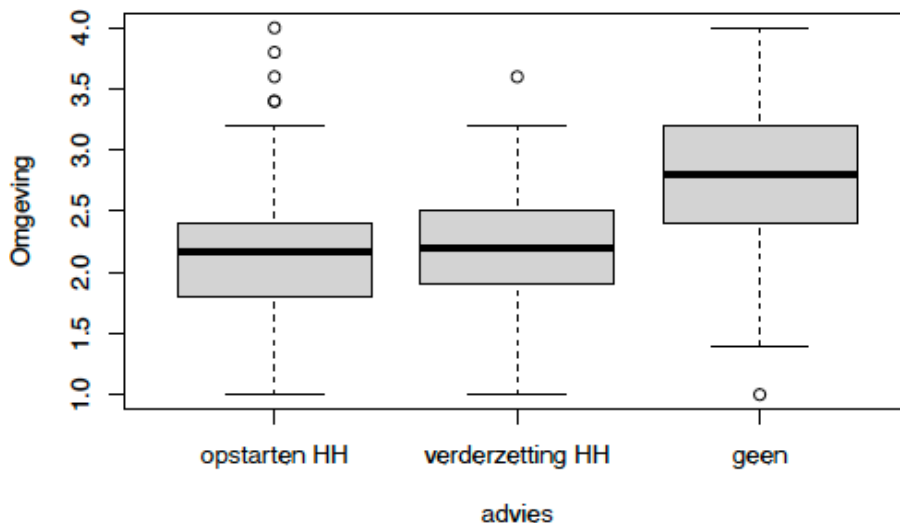
- 129 observaties met enkel een score 1 op dimensie Educatieve ondersteuning
- 45 observaties met een score 1 op Educatieve ondersteuning en een score 1 op 1 andere dimensie (40 keer Omgeving, 5 keer Emotionele ondersteuning)
- 15 observaties met een score 1 op Educatieve ondersteuning en een score 1 op 2 andere dimensies (15 keer Omgeving, 11 keer Emotionele ondersteuning en 4 keer Betrokkenheid)
- 4 observaties met een score 1 op Educatieve ondersteuning en een score 1 op 3 andere

dimensies (Omgeving, Emotionele Ondersteuning en Betrokkenheid)

De scores 2 op de dimensie Educatieve ondersteuning bij 417 inspectiebezoeken (zie tabel) werden door Zorginspectie niet verder geanalyseerd aangezien ze geen inbreuk zijn op de huidige pedagogische norm

Omgeving

Figuur 12: Scores Omgeving en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

Tabel 9: Scores voor Omgeving en advies tot handhaving

	1	2	3	4
Advies opstart HH	57	73	30	3
Advies verderzetting HH	10	20	9	1
Geen advies	46	360	802	113

Ook hier is een duidelijk verband tussen de scores en het advies tot (voortzetting) handhaving: hoe hoger de score, hoe minder advies. Er zijn 113 inspectiebezoeken met een score 1 waarvan er bij 46 geen advies op gevolgd is.

Aanvulling door Zorginspectie:

70 van de 113 inspectiebezoeken met afname van het Monitoring instrument (dimensies 1-5) en een score 1 op Omgeving zijn doorgedaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).

Van de 70 inspectiebezoeken met een score 1 op Omgeving resulteerden 51 inspectiebezoeken in een advies handhaving.

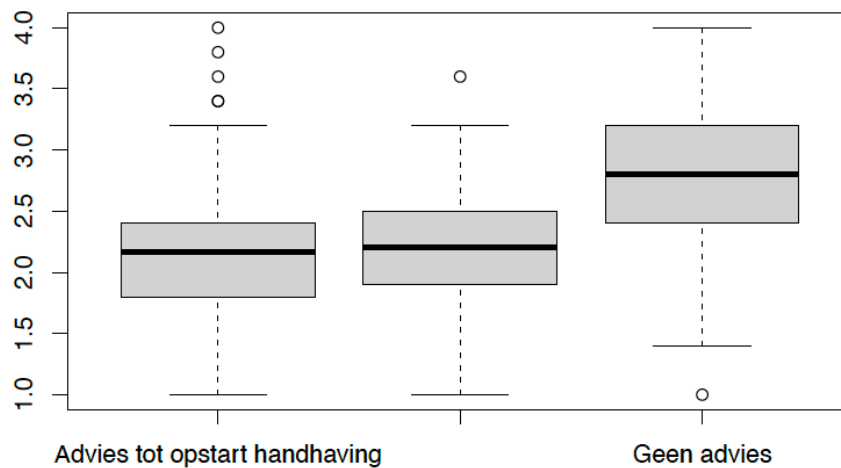
Bij de 70 inspectiebezoeken met een score 1 op Omgeving resulteerde een afname dimensie 1-5:

- 10 observaties met enkel een score 1 op Omgeving
- 42 observaties met een score 1 op Omgeving en met een score 1 op een andere dimensie (40 keer Educatieve ondersteuning en 1 keer Betrokkenheid)
- 15 observaties met een score 1 op Omgeving en met een score 1 op 2 andere dimensies (15 keer Educatieve ondersteuning, 11 keer Emotionele ondersteuning en 4 keer Betrokkenheid)
- 4 observaties met een score 1 op Omgeving en met score 1 op 3 andere dimensies (Betrokkenheid, Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning)

De scores 2 op de dimensie Omgeving bij 360 inspectiebezoeken (zie tabel) werden door Zorginspectie niet verder geanalyseerd aangezien ze geen inbreuk zijn op de huidige pedagogische norm.

Omgaan met gezinnen en diversiteit

Figuur 13: Verdeling Omgaan met gezinnen en diversiteit en advies opstarten HH, advies verderzetten HH en geen advies

Tabel 10: Scores voor Omgaan met gezinnen en diversiteit en advies tot handhaving

	1	2	3	4
Advies opstart HH	1	2	11	4
Advies verderzetting HH	0	0	3	0
Geen advies	1	10	383	166

Er zijn twee inspectiebezoeken met een score 1, waarvan er 1 een advies tot handhaving heeft gekregen. Het merendeel van de inspectiebezoeken met score 2 kreeg geen advies tot handhaving.

Logistische regressie

Bij iedere dimensie zien we dat voorzieningen die geen advies tot handhaving gekregen hebben, gemiddeld hoger scoren dan voorzieningen die wel een advies gekregen hebben. (Dus hoe hoger de gemiddeld toegekende score, hoe minder vaak een advies tot handhaving gegeven werd.)

Bij 5 van de 6 dimensies is er een gemiddeld hogere score als er een advies tot verderzetting van de handhaving wordt gegeven (wat dus neerkomt op minimaal een tweede advies handhaving) dan wanneer een advies tot opstarten van handhaving wordt gegeven.

Dit is echter louter descriptief, hierna gaan we na of de verschillen die we zien, significant zijn. We voerden een multinomiale logistische regressie uit om na te gaan of de 5 dimensies een significant verband hebben met het advies. We voegden beide categorieën van advies (opstarten en verderzetten) daarvoor samen.

De likelihood ratio toets voor het regressiemodel laat een significant verschil zien tussen het voorgestelde model en een model met alleen een intercept, $\chi^2 = 345,87$ df = 5z, $p < 0,0001$. De nulhypothese dat geen enkele predictor van de 5 dimensies gerelateerd is aan het advies, kan verworpen worden. Met andere woorden: we weten dat minstens 1 dimensie een significant verband heeft met het al dan niet geven van een advies tot handhaven. We herhalen nogmaals dat het niet noodzakelijk de bedoeling is dat er een 1-op-1 relatie is tussen elke score 1 (laat staan 2) en het advies tot handhaving, maar wensen die verbanden toch te onderzoeken om zo volledig mogelijk op de vragen van de Parlementaire Commissie te antwoorden. Daarom gaan we na welke dimensie of dimensies dit zijn door elke dimensie te onderzoeken, gecontroleerd voor de anderen. Het moet duidelijk zijn dat we enkel statistische associaties onderzoeken, geen inhoudelijke verbanden (zie de eerdere toelichting van Zorginspectie bij het wegingsmodel).

Betrokkenheid en Educatieve Ondersteuning hebben op zich geen significant effect op het al dan niet geven van advies. De andere dimensies wel. Hoe kan het dat we wel een verschil zien in de scores bij bijvoorbeeld Betrokkenheid, maar dat dit toch niet significant is? Eén mogelijkheid is dat leefgroepen die slecht scoren op Betrokkenheid ook al slecht scoren op 1 of meerdere andere dimensies, waardoor Betrokkenheid op zich geen grote bijdrage zou leveren aan het advies tot handhaving. Daarnaast kan het ook zijn dat er wel verschillen zijn, maar dat de verschillen te klein zijn om statistisch significant te zijn.

Als we Betrokkenheid en Educatieve Ondersteuning uit het model laten, zijn de verbanden met elk van de drie andere dimensies wel significant: een hogere score is geassocieerd met minder kans op advies voor handhaving. Of dit te wijten is aan die scores (met andere woorden of het statistische verband ook een inhoudelijke verklaring is) kunnen we niet uit de analyse afleiden. Het is immers ook mogelijk dat een lagere score samengaat met andere tekorten die doorwegen in het besluit tot een advies tot handhaving.

We gaan vervolgens na welke dimensie het sterkste effect heeft door te kijken naar de gestandaardiseerde regressieparameters. Daaruit blijkt dat Welbevinden het zwakste verband met advies tot handhaving toont en Emotionele Ondersteuning het sterkste verband.

Besluit

Voor elk van de dimensies afzonderlijk lijkt er een verband te zijn tussen de score en de kans op een advies voor handhaving. Maar dat verband is niet steeds statistisch significant. Voor die dimensie met de laagste scores (of de meeste score 1) – Educatieve Ondersteuning – is er geen significant verband. Dat is niet verwonderlijk, in acht nemend dat er heel wat inspectiebezoeken zijn die een lage score voor enkel deze dimensie gaven en waar er geen advies tot handhaving werd gegeven (Zie eerder voor de toelichting van Zorginspectie over de opbouw van de weging van de adviezen). Dat verband is er wel voor Welbevinden, Omgeving en voor Emotionele Ondersteuning. Voor dat laatste is het verband het sterkst: waar een lage score werd gegeven, zien we dat er doorgaans ook vaak een advies tot handhaving werd gegeven, wat ook overneemt met het wegingsinstrument van Zorginspectie.

We gaan nu na wat het verband is tussen een cumulatie van dimensies (dus meerdere scores 1 of combinaties van scores 1 en 2) met de kans op een advies tot handhaving.

3.8. Verband tussen meerdere dimensies een advies tot handhaving

Wanneer we alle dimensies samennemen dan zien we volgend beeld

Aantal 1-scores

Tabel 11: Aantal scores 1 op meerdere dimensies en advies tot handhaving (HH)

	0	1 dim	2 dim	3 dim	4 dim	5 dim	Tot
Aantal score 1	1182	249	68	19	6	0	1524
Advies opstart HH	49	58	36	15	5	-	163
Advies verderzetting HH	19	13	6	1	1	-	40
Geen advies	1114	178	26	3	0	-	1321

Er was geen enkel inspectiebezoek met een score 1 op alle 5 dimensies. 6 inspectiebezoeken hadden op 4 dimensies een score 1 en ze kregen allemaal een advies tot handhaving. Bij 3 maal een 1-score zien dat 3 van de 19 inspectiebezoeken geen advies tot handhaving opleverden (16%) en bij 2 1- scores is dit 38%. In bijna drie kwart (71,5%) van de inspectiebezoeken met één 1-score is geen advies tot handhaving gegeven.

Aanvulling door Zorginspectie:

- Van de 178 inspectiebezoeken met 1 X een score 1 en geen advies zijn 78 inspectiebezoeken doorgedaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).
- Van de 26 inspectiebezoeken met 2X een score 1 en geen advies zijn 15 inspectiebezoeken

doorgegaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).

- Van de 3 observaties met 3X een score 1 en geen advies is 1 inspectiebezoek doorgegaan na het in gebruik nemen van het achterliggende wegingsinstrument van Zorginspectie voor het formuleren van een advies opstart/verderzetting handhaving (3/2019).

De scores 2 op één of meerdere dimensies al dan niet in combinatie met een score 1 op één of meerdere dimensies werden door Zorginspectie niet geanalyseerd aangezien ze geen inbreuk zijn op de huidige pedagogische norm.

Aantal 2-scores

Tabel 12: Aantal scores 2 op meerdere dimensies en advies tot HH

	0	1 dim	2 dim	3 dim	4 dim	5 dim	Tot
Aantal score 2	504	412	395	194	18	1	1524
Advies opstart HH	13	44	60	39	6	1	163
Advies verderzetting HH	3	6	18	13	0	0	40
Geen advies	488	362	317	142	12	0	1321

Er was één inspectiebezoek met 5 2-scores en deze kreeg een advies tot handhaving. 18 inspectiebezoeken kregen 4 maal een 2-score en 33% daarvan kreeg een advies. Bij 3 2-scores is dit 20%.

De pedagogische norm, zoals bepaald door de Minister, houdt in dat er niet gehandhaafd wordt bij scores 2.

Aantal 1- of 2-scores

Tabel 13: Aantal scores 1 OF 2 op meerdere dimensies en advies tot HH

	0	1 dim	2 dim	3 dim	4 dim	5 dim	Tot
Aantal score 2	473	332	328	259	98	34	1524
Advies opstart HH	8	12	26	50	44	23	163
Advies verderzetting HH	3	3	8	13	10	3	40
Geen advies	462	317	294	196	44	8	1321

In 23,5% van de gevallen waarbij 5 keer een 1- of 2-score gegeven werd, is er geen advies tot handhaving gegeven. Bij 4 keer een 1 of 2-score is dat bijna de helft (44,9%).

3.9. Analyse van de indicator “Negativiteit”

Introductie

De indicator “Negativiteit” is een indicator van de cluster “Positieve Relaties” die op haar beurt een onderdeel is van de dimensie “Emotionele Ondersteuning”. Anders dan de andere indicatoren van deze dimensie, wordt deze enkel gescoord wanneer negativiteit voorkomt en kan een score 1 of 2 toegekend worden. 1 betekent dat de negativiteit meermaals voorkomt, 2 dat het slechts één keer voorkomt. De observatie van de dimensie Emotionele Ondersteuning wordt tijdens eenzelfde bezoek twee keer gedaan en dus kan er ook twee keer een score voor Negativiteit gegeven worden. Negativiteit wordt in de handleiding voor de inspecteurs als volgt omschreven:

- Dreigend taalgebruik en negatieve opmerkingen
- Negatieve emoties
- Fysieke handelingen om controle te behouden
- Viseren of vernederen

We behandelen de analyse van deze indicator afzonderlijk, omdat in de voorbereidende gesprekken duidelijk werd dat Zorginspectie de indruk heeft dat deze indicator te weinig gewicht krijgt in het rekenwerk achter het monitoring instrument. Of anders gezegd: dat het voorkomen van Negativiteit gemaskeerd wordt door de andere indicatoren van de cluster ‘Positieve Relaties’ en tezamen met de andere clusters van Emotionele Ondersteuning daardoor niet meer zichtbaar is en te weinig doorweegt in de score op die dimensie.

We analyseren daarom het verband tussen de scores voor Negativiteit en de totaalscore voor Emotionele Ondersteuning. Vanuit die analyses doen we een voorstel voor een betere zichtbaarheid en een zwaarder gewicht van deze indicator.

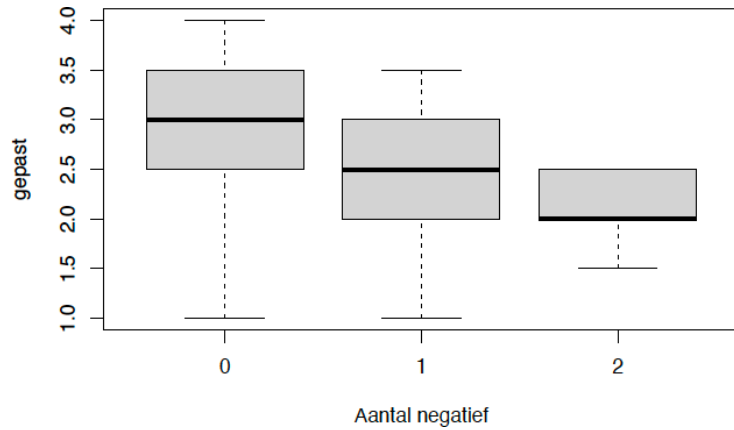
Vóórkomen van Negativiteit

Op het totaal van 1524 inspecties waarbij de eerste 5 dimensies zijn gescoord, werd er 60 keer minstens 1 score voor Negativiteit gegeven (bijna 4 %). Van die 60 inspectiebezoeken werd 49 keer een score tijdens één van de twee observatiemomenten gegeven en 11 keer tijdens beide momenten. Dat betekent dat in totaal 71 scores voor Negativiteit zijn gegeven in 60 leefgroepen.

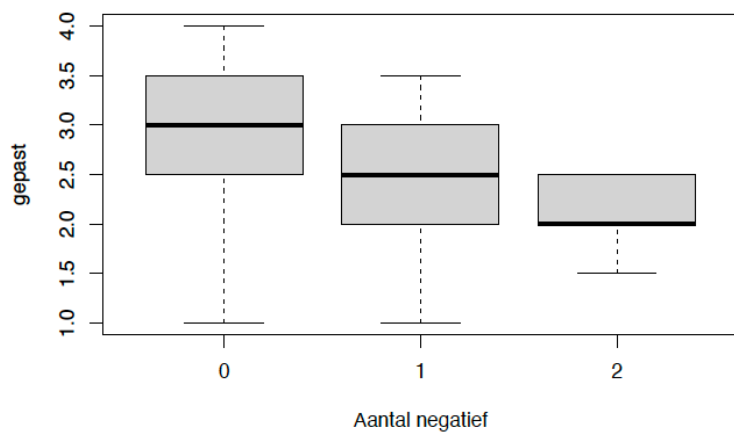
Van die 71 scores waren er 36 1-scores en 35 2-scores.

Het verband tussen Negativiteit, “Respectvolle omgang met kinderen” en “Gepast reageren op signalen”

Figuur 14: Verband tussen Negativiteit en Respectvolle omgang met kinderen

Figuur 15: Verband tussen Negativiteit en Gepast Reageren

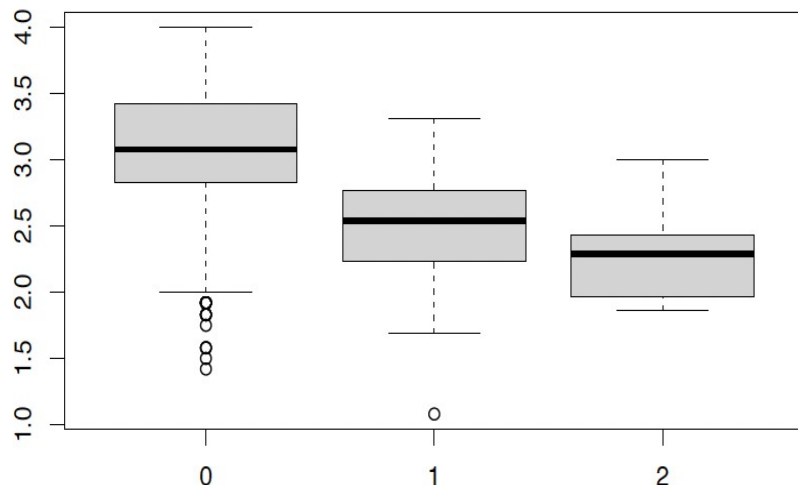
Er blijkt een duidelijk verband: inspectiebezoeken waar geen score voor Negativiteit werd gegeven, scoorden gemiddeld hoger op “Respectvolle omgang met kinderen”.

Inspectiebezoeken waar geen Negativiteit gescoord werd, hadden gemiddeld een hogere score voor “Gepast reageren op signalen”.

We voerden een logistische regressie uit om na te gaan of beide verbanden ook significant zijn. Voor Respectvolle omgang met kinderen is het verband significant, voor Gepast reageren op signalen is het dat niet. Dat betekent niet dat er voor Gepast reageren op signalen geen verband zou zijn, maar de bewijskracht van de data is niet sterk genoeg om het aan te tonen.

Het verband tussen Negativiteit en de score voor Emotionele Ondersteuning

Figuur 16: Verband tussen Negativiteit en de score voor Emotionele Ondersteuning

Op de horizontale as worden de leefgroepen gerangschikt naargelang Negativiteit voorkomt: ofwel wordt het niet gescoord (0), ofwel één keer (1) of twee keer (2). Op de verticale as staat de totaalscore voor Emotionele Ondersteuning. Er is dus een duidelijk verband tussen het voorkomen van Negativiteit en de totaalscore op de dimensie Emotionele ondersteuning. Toch vallen twee zaken op:

- Ook bij inspectiebezoeken waar geen Negativiteit gescoord is, zijn er een aantal outliers met opvallend lage scores voor Emotionele Ondersteuning.
- Ook de meeste van de inspectiebezoeken met twee scores voor Negativiteit scoren nog boven de 2. Slechts 10 inspectiebezoeken hebben een score die (iets) lager dan 2 ligt. De grote meerderheid blijft dus een score “nipt voldoende” halen.

Bij de 60 inspectiebezoeken die een score voor Negativiteit kregen, daalde de score op Emotionele Ondersteuning gemiddeld met 0,09 omwille van het toekennen van die score. Dat is amper 2,25% van de maximumscore 4.

Wanneer men Negativiteit niet behandelt als een score maar als een correctie op de score van Emotionele Ondersteuning, krijgt men een groter gewicht van deze indicator. Die correctie zou er concreet in bestaan dat men 1 punt aftrekt bij een observatie van ernstige negativiteit. In dat geval daalt de gemiddelde score op Emotionele Ondersteuning van de inspectiebezoeken met een score op Negativiteit naar 1,37. Dan zouden 50 van de 60 inspectiebezoeken met een score voor Negativiteit een score lager dan 2 krijgen.

Het verband tussen Negativiteit en advies tot handhaving

Tabel 14: Verband tussen het voorkomen van Negativiteit en advies tot handhaving in % (tussen haakjes: absolute aantallen)

	Geen Negativiteit N = 1464	1 x Negativiteit N = 49	2 x Negativiteit N = 11
Advies tot opstarten van HH	9,56% (N=140)	30,6% (N=15)	72,7% (N=8)
Advies tot verderzetting van HH	2,53% (N=37)	4,1% (N=2)	9,1% (N=1)
Geen advies	87,91% (N=1287)	65,3% (N=32)	18,2% (N=2)

Er is een verband tussen het voorkomen van een score op Negativiteit en het advies tot opstarten of verderzetten van handhaving. Bij inspectiebezoeken zonder score voor Negativiteit werd in 9.56% van de inspectiebezoeken een advies tot handhaving gegeven en in 2.53 % een advies tot verderzetting van handhaving.

Bij inspectiebezoeken met één score voor Negativiteit was dit respectievelijk 30,6% en 4,08%, zo blijkt uit bovenstaande tabel. Bij inspectiebezoeken met 2 scores voor Negativiteit was dit respectievelijk 72,7% en 9,1%

Tabel 15: Verband tussen de score voor Negativiteit en advies tot handhaving (in %)

	Score 1 Ernstig (N=36)	Score 2 Niet ernstig (N=35)
Advies tot opstarten van HH	61,11% (N=22)	25,71% (N=9)
Advies tot verderzetting van HH	2,78% (N=1)	8,57% (N=3)
Geen advies	36.11% (N=13)	65.71% (N=23)

Er is tevens een verband tussen de ernst van de Negativiteit (score 1 of 2) en het advies tot handhaving. Bij een score 2 werd in 25,71% van de gevallen een advies tot opstarten van handhaving gegeven, bij een score 1 was dit 61,11%. Bij het advies tot verderzetting zien we dit verband niet.

Samengevat: Negativiteit toont wel degelijk een verband met het advies tot handhaving. Het gewicht van de scores heeft ook een verband, maar minder eenduidig.

3.10. Analyse van de indicator “Klimaat”

De indicator Klimaat is een indicator van de dimensie Omgeving. Via deze indicator worden hinderlijke effecten van omgevingselementen op het leven en leren in de leefgroep in kaart gebracht. Dit kan gaan over temperatuur, licht, akoestiek, enz. Ook deze indicator wordt niet standaard gescoord, maar heeft enkel score 1 of 2 en wordt enkel ingevuld wanneer kinderen er hinder van ondervinden. Met andere woorden, hier wordt enkel negatief gescoord. De indicator krijgt geen score, als het klimaat in een leefgroep in orde is.

Ook hier willen we nagaan of de aanwezigheid van hinder voor kinderen voldoende doorweegt in de eindscore op deze dimensie.

Er werd op de 1524 inspecties 52 maal een score voor klimaat toegekend: 11 maal een score 1 en 41 maal een score 2.

Er is een verband tussen het voorkomen van een score op Klimaat en de adviezen tot HH.

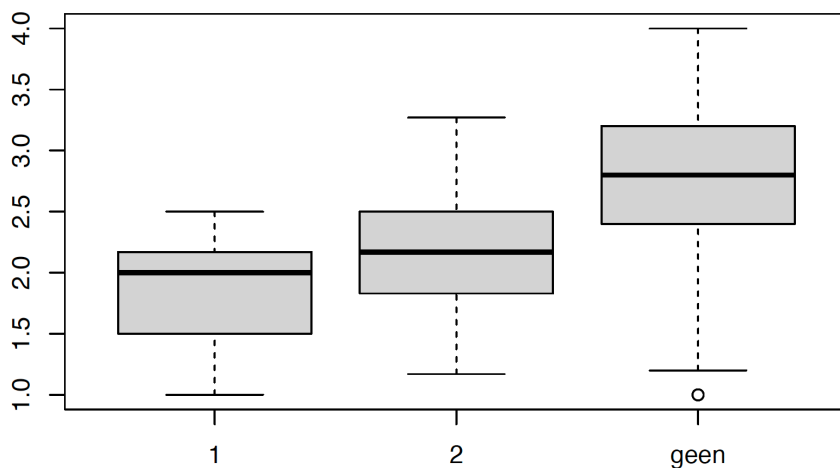
Tabel 16: Verband tussen Klimaat en advies HH

	Score 1	Score 2	Geen score
Advies tot opstarten HH	5	12	146
Advies tot voortzetting HH	2	2	36
Geen advies	4	27	1290

- Bij inspectiebezoeken zonder score op Klimaat was er respectievelijk in 9,92% en 2,44% een advies tot opstarten/verderzetten van handhaving
- Bij inspectiebezoeken met een score 2 voor Klimaat was dit respectievelijk 29,27% en 4,87%
- Bij inspectiebezoeken met een score 1 voor klimaat was dit respectievelijk 45,45% en 18,18%.

De score voor Klimaat houdt ook verband met de eindscore op Omgeving, zoals blijkt uit onderstaande boxplot.

Figuur 17: Scores voor Omgeving in functie van score voor Klimaat

De score voor Klimaat op de manier zoals dit nu gebeurt, heeft een geringe invloed op de score voor Omgeving. Gemiddeld gezien daalt de score voor Omgeving met 0,06 door het toekennen van een score voor Klimaat. Indien men wenst dat dit zwaarder weegt, kan een systeem van correctie (zoals voorgesteld voor negativiteit) ingevoerd worden in plaats van een score. In dat geval daalt het gemiddelde op de dimensie Omgeving met 0,96. Het betekent dat 46 van de 52 inspectiebezoeken dan een score lager dan 2 zou krijgen.

3.11. Tussenbesluit

De indicatoren Negativiteit en Klimaat hebben op dit moment een beperkte invloed op de eindscore voor respectievelijk de dimensie Emotionele ondersteuning en Omgeving. Opdat het voorkomen ervan een meer helder signaal zou geven, is het wenselijk om ze anders te scoren. We adviseren om op dit punt een aanpassing door te voeren en om hier een negatieve score van -1 te geven met het oog op het bepalen van de eindscore voor elk van deze dimensies:

- bij meermaals voorkomen van negativiteit met score 1
- bij het voorkomen van ernstige negativiteit met score 2
- of bij constante negatieve invloed van klimaat = score 1

4. KWALITATIEVE ANALYSE

Op basis van een kwalitatieve analyse van de procesverslagen van het intervisietraject dat sinds 2018 loopt met de inspecteurs, werd een basisscenario opgesteld voor focusgroep-gesprekken met inspecteurs. Via deze gesprekken werd, op basis van de eerdere analyse van de procesverslagen en de eerste resultaten uit de kwantitatieve analyse, besproken hoe het bestaande instrument nog scherper de realiteit kan weerspiegelen. Naast een algemene evaluatie van de werking en toepassing van het instrument, ging daarbij aandacht naar de zorg rond het beter kunnen inschatten van risico-situaties en aspecten in het instrument die hiertoe kunnen bijdragen.

4.1. Algemene waardering van het Monitoringsinstrument

Globaal geven inspecteurs aan dat het Monitoringsinstrument een zeer degelijk instrument is om gericht en met focus te kijken naar pedagogische kwaliteit. Het bevat heel wat handvatten om gericht te kijken naar het pedagogisch handelen van een opvanglocatie. Net door de opdeling in dimensies en de score op elke dimensie afzonderlijk (ipv één algemene totaalscore) zorgt het voor een holistisch beeld. De insteek van het inspectiebezoek is bovendien heel anders dan de andere inspecties zonder afname van het Monitoringsinstrument waar het pedagogische ook deels aan bod komt. Daar wordt vaker gewerkt met vraagstelling in plaats van observatie. Via observatie kan je de ruimere pedagogische kwaliteit op de verschillende dimensies beter in beeld brengen dan via bevraging.

De inbedding van het Monitoringsinstrument in het bredere MeMoQ kader (met pedagogisch raamwerk, resultaten wetenschappelijke meting en de duidelijke link met het zelfevaluatie-instrument) wordt daarbij expliciet door inspecteurs benoemd als een kans om aan kwaliteitsverbetering te werken.

De cluster Taalondersteuning (binnen Dimensie 4 'Educatieve ondersteuning') vindt men een sterke aanvulling tegenover vorige inspectie-instrumenten zoals Kwapoi, waar dit onderdeel niet aanwezig was.

De periodieke intervisies waar in team bekeken wordt of het Monitoringsinstrument nog door elke inspecteur op dezelfde manier afgenomen wordt, worden erg gewaardeerd en mogen voor sommige inspecteurs zelfs nog intensiever aangeboden worden. Daarbij zorgt ook het afnemen van een MeMoQ observatie in duo (vier-ogenmethodiek) voor interessante leermomenten.

4.2. Observatieschema

De handleiding voorziet volgend observatieschema (zie de Tabel hieronder). Daarin worden 6 onafhankelijke observatieronden bepaald. In de rondes voor het observeren van de dimensies Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning is telkens tijd voorzien voor observeren en tijd voor scoren. Het instrument vraagt de voorziene tijd per ronde te respecteren om zo voldoende spreiding van observaties in de tijd te garanderen.

Tabel 17: Observatieschema

Ronde	Inhoud	Dimensie	Tijd
1	15min observatie en 15 min beoordeling van emotionele2-3 en educatieve ondersteuning		30 min
2	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor1-2 welbevinden en betrokkenheid		15 min
3	15min observatie en 15 min beoordeling van emotionele2-3 en educatieve ondersteuning		30 min
4	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor1-2 welbevinden en betrokkenheid		15 min
5	Beoordeling van omgeving op basis van observatie5 tijdens het afgelopen anderhalf uur		15 min
6	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor1-2 welbevinden en betrokkenheid		15 min

De intervisies en focusgroepen brengen met betrekking tot het observatieschema volgende aandachtspunten in kaart:

Moment van afname: Inspecteurs hebben intussen een routine ontwikkeld, waarbij ze weten hoe laat ze ongeveer moeten aankomen in een voorziening, om het instrument af te nemen zonder dat ze te veel uitzonderingen op het tijdschema moeten voorzien (bv. te veel kinderen gaan slapen, eetmomenten waar geen dimensies Welbevinden en Betrokkenheid kan worden gescoord, tijd voor een feedbackgesprek), ... Dat maakt dat er, volgens de inspecteurs, weinig afnames van het instrument gebeuren in de namiddag.

Start-uur: Men geeft aan dat scores voor dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning mogelijks mee bepaald worden door het startmoment van de observatie. Wanneer de start van de observatie valt tijdens een breng- en haalmoment van kinderen, is er een grotere kans op lagere scores, aangezien de aandacht van de kinderbegeleider verdeeld wordt tussen de groep, individuele kinderen en ouders. Sowieso zijn deze momenten evenwel onderdeel van een dag in de kinderopvang. Zo kan een kwartier eerder of later starten een ander beeld opleveren. Met slechts 2 observatierondes waar dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning worden geobserveerd, wegen deze momenten door.

Startdimensie: Conform de observatiecyclus in de nulmeting wordt in het observatieschema gestart met de observatie van dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning. De achterliggende redenering was om op die manier de kinderen de kans te geven te wennen aan de aanwezigheid van de observator. Een observatie in het kader van een - niet aangekondigd - inspectiebezoek lijkt echter meer druk te leggen op de aanwezige kindbegeleider, dan op de aanwezige kinderen (die via scanning van welbevinden en betrokkenheid geobserveerd worden).

Tijd voor beoordelen dimensie: Bedrevenheid in het scoren zorgt ervoor dat niet altijd 15min nodig zijn om scores te geven. Sommige inspecteurs zien hier observatietijd in verloren gaan. Anderen geven aan dat deze tijd tussen observatieronden hen helpt opnieuw hun focus te vinden.

Scoren van dimensies Welbevinden en Betrokkenheid: Tijdens observatieblok 6 starten – bij voormiddagobservaties - vaak eetmomenten, waar de handleiding bepaalt dat het inschatten van deze dimensies dient onderbroken te worden. De afspraken in de handleiding kunnen hierrond verder verfijnd worden. Het observeren van dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning kan wel doorlopen tijdens een eetmoment.

Scoren van dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning: Tijdens beide focusgroepen kwam aan bod dat het inbouwen van een extra ronde om dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning te observeren een meer objectief beeld zou geven. Op die manier worden scores meer gemiddeld dan nu en kunnen resultaten in observatieronden minder extreem tegenover elkaar staan. Op die manier sluiten we opnieuw meer aan bij het wetenschappelijk instrumentarium, waar Class ook meerdere observatieronden inbouwt om deze dimensies te scoren.

Scoren van dimensie Omgeving: Het scoren van dimensie Omgeving gebeurt nu tijdens de voorlaatste ronde in het observatieschema, voor een laatste ronde inschatten dimensie Welbevinden en Betrokkenheid. Dit maakt dat de scores voor dimensie Omgeving sowieso moeten herbekeken worden na de laatste ronde, om te zien of daar bijstellingen moeten gebeuren.

We besluiten dat een aanpassing van de afname-procedure tegemoet kan komen aan veel van de bovenstaande punten. Op die manier blijft de gestandaardiseerde afname-procedure gerespecteerd (wat niet langer het geval zou zijn als er flexibiliteit in het gebruik van het observatieschema toegelaten wordt). Concrete aanpassingen die mogelijk zijn, zijn de volgende (zie verder):

- In plaats van tweemaal 15 min Dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning te observeren en beoordelen kan overwogen worden om 3 keer 10 minuten te observeren en te beoordelen. Hierdoor worden observaties meer gespreid over de observatieperiode en wordt de impact van het moment beperkt.
- De dimensie Omgeving kan op die manier helemaal op het einde van de observatie worden gescoord, wat analoog is aan de werkwijze die gehanteerd wordt bij het wetenschappelijke onderzoeksinstrument.
- Eventueel kunnen welbevinden en betrokkenheid als eerste dimensies gescoord worden.
- Systematische voormiddagobservaties betekenen een bepaalde invulling van de scores met het Monitoringsinstrument. Het betekent dat de helft van de dagelijkse pedagogische realiteit voor kinderen niet in kaart gebracht wordt en ook niet geïnspecteerd wordt. Er is geen afspraak bij Zorginspectie om het instrument enkel op deze momenten af te nemen. In de meeste situaties is het de eerste keer dat het instrument in een locatie afgenomen werd. In een werkoverleg met inspecteurs en coaches maakten we de theoretische oefening van de toepassing van een aangepast observatieschema op verschillende momenten van de dag en de impact en consequenties die dit voor kinderen, kindbegeleider, ouders, inspecteur en afname van het instrument heeft. Dit leidt niet tot verdere consequenties in aanpassing van het observatieschema.

Tabel 18: Voorstel aangepast observatieschema

Ronde	Inhoud	Dimensie	Tijd
1	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor welbevinden en betrokkenheid	Welbevinden Betrokkenheid	+ 15 min
2	10min observatie en 10 min beoordeling van emotionele en educatieve ondersteuning	Emot + Edu	20 min
3	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor welbevinden en betrokkenheid	Welbevinden Betrokkenheid	+ 15 min
4	10min observatie en 10 min beoordeling van emotionele en educatieve ondersteuning	Emot + Edu	20 min
5	1-minuutscan van 7 kinderen/momenten voor welbevinden en betrokkenheid	Welbevinden Betrokkenheid	+ 15 min
6	10min observatie en 10 min beoordeling van emotionele en educatieve ondersteuning	Emot + Edu	20 min
7	Beoordeling van omgeving op basis van observatie tijdens het afgelopen anderhalf uur	Omgeving	15 min

Een testronde met 19 afnames werd uitgevoerd om de haalbaarheid na te gaan. De testafname gebeurde steeds op hetzelfde moment waarop een andere inspecteur de inspectie met het oorspronkelijke instrument uitvoerde.

Correlaties tussen de dimensiescores die bekomen zijn met het oorspronkelijk schema en het alternatief, zijn hoog tot zeer hoog en steeds significant. Dat geeft evidentie voor goedkeuring van aanpassing van het tijdschema. Dimensiescores laten meer variatie zien. Ook inspecteurs geven hun appreciatie voor de aanpassingen in het observatieschema.

4.3. Onafhankelijkheid van de observatieronden

De handleiding bepaalt dat observatieronden strikt van elkaar gescheiden zijn en scores ook op die manier moeten worden toegekend. Observaties die gebeuren buiten de betreffende rondes worden niet meegenomen in de scores. Intervisies en focusgroepen duiden op een intern conflict bij enkele inspecteurs, waarbij ze (positieve en negatieve) observaties buiten de observatierondes niet kunnen meenemen in de scores. Scores worden hieraan immers niet aangepast. De inspecteur geeft deze info wel via het feedbackgesprek mee en kan de bevindingen op een andere plaats in het verslag van het inspectiebezoek opnemen.

De afspraak is dat observaties over de integriteit van kinderen buiten de observatierondes wel worden meegenomen in het inspectieverslag, zij het niet onder de afdeling 'MeMoQ', maar bijvoorbeeld onder de afdeling waaronder Art 30 'respect voor integriteit en niet-discriminatie' valt.

Er zijn hiervoor geen aanpassingen aan het instrument of de werkwijze nodig. We behouden de onafhankelijkheid van de observatierondes.

Welbevinden en betrokkenheid

In uitzonderlijke situaties blijkt het erg moeilijk om welbevinden of betrokkenheid te scoren. Zo is het bijvoorbeeld in sommige gevallen erg moeilijk het verschil te zien tussen ‘staren versus diep betrokken’.

Uit interviews blijkt een nood aan richtlijnen voor observaties van welbevinden en betrokkenheid tijdens een potjesmoment en verluiermoment.

Inspecteurs geven verder aan: “betrokkenheid scoort vaak laag, welbevinden vaak 3. Als er dan 2 uitschieters naar omhoog of omlaag zijn, bepalen ze de eindscore van die dimensie (2 of 3). Door de omzettingstabel is het bijna onmogelijk een score 4 te behalen op deze dimensie.”

We besluiten dat we in de handleiding richtlijnen opnemen in welke situaties (omwille van privacy en ethische argumenten) de observatie van welbevinden en betrokkenheid niet aangewezen is. Dit moet wel de absolute uitzondering blijven.

Uit een confrontatie van de omzettingstabel met de aangetoonde spreiding van scores op deze dimensies binnen de kwantitatieve analyse, blijkt de huidige omzettingstabel het niet te verhinderen dat scores 4 op deze dimensies worden gehaald.

Emotionele en educatieve ondersteuning

De handleiding vraagt deze dimensies te scoren op basis van de ervaringen van het gemiddelde kind. Doorheen de interviews en focusgroepen werden volgende moeilijkheden gesignaleerd:

Grote verschillen tussen twee observatiemomenten (bv. geleid-vrij spel; binnen-buiten)

Grote stijlverschillen tussen kinderbegeleiders (inclusief de impact die ad hoc inzet van extra personeel (dat kinderen niet kent) met zich mee kan brengen)

Het feit dat er geen of beperkte aandacht is voor (in de meeste gevallen) de jongste kinderen in verticale groepen, is niet zichtbaar in de dimensie-score (bv. de al dan niet ingevulde noden van 2 baby's¹² in een groep van 12 kinderen verdwijnen in scores). Indicator ‘gepast reageren op signalen’ (EMO) biedt hier nu als enige indicator mogelijkheden, omdat hier een verwijzing wordt gemaakt naar oppikken van behoeften van ‘alle’ kinderen in de kwalitatieve toelichting van de hoge score.

Grote verschillen tussen twee kinderbegeleiders kunnen we niet vatten in de gegeven scores, bijvoorbeeld in het geval één kinderbegeleider weinig of geen interacties heeft (logistiek bezig zijn, een kind zwijgend verluieren) of wanneer een kinderbegeleider actief negatieve tussenkomsten vertoont.

12 Met ‘baby’s’ in de voorschoolse opvang bedoelen we hier kinderen van de leeftijd van 0 tot 18 maanden.

In de huidige logica van het Monitoringsinstrument wordt uitgegaan van de ervaringen van het gemiddelde kind. Deze logica is gebaseerd op die van het oorspronkelijke wetenschappelijk instrument en de inhoud van het pedagogisch raamwerk: de ervaringen van het kind zijn het uitgangspunt van het instrument (niet de handelingen van individuele kinderbegeleiders). Dit willen we dan ook zeker behouden.

In deze is wel de vraag of de concrete vertaling van deze logica als 'focus op de ervaringen van het gemiddelde kind', vol te houden zijn in een inspectie-instrument: als een inspecteur vaststelt dat een bepaalde categorie van kinderen systematisch niet aan bod komt, hoe kan dit dan ook zijn vertaling in een score op het inspectie-instrument krijgen? Er zijn meerdere opties mogelijk:

- Bij het observeren van dimensies Emotionele ondersteuning en Educatieve ondersteuning in verticale groepen wordt een derde observatieronde voor deze dimensies ingelast. Indien meer kinderen +18 maanden: 2 observatierondes met focus op gemiddelde peuter en 1 ronde focus op gemiddelde baby. Indien meer kinderen -18 maanden, omgekeerd. Deze aanpassing wordt ook in het wetenschappelijk instrumentarium van de MeMoQ-éénmeting toegepast.
- We passen de richtlijnen aan. Een suggestie daarbij kan zijn dat wanneer in verticale groepen kinderen die jonger zijn dan 18 maanden niet betrokken/aangesproken worden, men geen score 4 kan geven voor 'gepast reageren' en/of 'verbondenheid' en/of 'aandacht kindperspectief' en/of 'relaties tussen kinderen bevorderen'.
- Er komt een bijkomende ruimte in de verslaggeving, die verwijst naar deze nuance van de score op deze dimensies, indien aangeduid.

Een testronde met 19 afnames werd uitgevoerd om de haalbaarheid van de eerste piste na te gaan. De nadruk die hierdoor gelegd wordt op de leeftijd van kinderen, wordt in de testronde niet als evenwichtig erkend vanuit een inspectielogica die in een momentopname de algemene pedagogische proceskwaliteit in beeld tracht te brengen. Daarnaast bleken praktische bezwaren in de toepassing van deze regel in het aangepaste observatieschema (te weinig kinderen, slapende kinderen, timing, enz).

Gezien de geformuleerde zorg omtrent de jongste kinderen en het belang van een goede opvangkwaliteit voor elk kind, dient wel verder bekeken te worden hoe deze focus in de handleiding via verdere concrete aansturingen verwerkt kan worden. Daarbij zal men in het voorjaar van 2024 rekening kunnen houden met de resultaten van de MeMoQ 1-meting. Die meting zal immers verschillen tussen de ervaringen van baby's en peuters in verticale groepen systematisch in kaart brengen. We adviseren daarom voorlopig geen aparte observatieronde, afgestemd op leeftijd van kinderen.

In een bijkomende ruimte in de verslaggeving kunnen observaties hierover, maar ook over verschillen tussen observatiemomenten of verschillen tussen kinderbegeleiders, meegegeven worden. Op vraag van inspecteurs worden eenduidige markers uitgewerkt om deze beschrijvingen al dan niet op te nemen in het verslag.

4.4. Reflectie op enkele afzonderlijke indicatoren

De kwantitatieve analyse duidt op een aantal bevindingen i.v.m. individuele indicatoren. Deze werden afgetoetst in de focusgroepen. We vullen aan met bevindingen tijdens de intervisiemomenten.

Negativiteit

Negativiteit is een indicator binnen de dimensie 'emotionele ondersteuning', cluster 'Positieve relaties'. De indicator beoordeelt in hoeverre de kinderbegeleider(s) negatieve gedragingen en emoties vertonen in interactie met de omgeving. Deze indicator wordt enkel beoordeeld indien er negativiteit van een kinderbegeleider wordt vastgesteld. Een positieve waardering van de afwezigheid van negativiteit is m.a.w. uitgesloten.

In de focusgroepen kwamen volgende reflecties aan bod bij het gesprek over deze indicator, die in de lijn liggen met wat eerder tijdens interviews werd meegegeven.

Negativiteit tijdens een observatie komt zelden voor.

- Soms gebeuren handelingen niet vanuit een negatieve emotie van de kinderbegeleider, maar heeft de persoon geen pedagogisch inzicht (bijv. te streng, te dreigend,...). Het lijkt niet altijd duidelijk waar dit meegenomen moet worden.
- Er is nuance in scoring van negativiteit mogelijk doordat je een score 1 (meermaals) en score 2 (eenmalig) hebt.
- Voorbeelden die in deze sfeer genoemd worden, maar niet gescoord worden onder 'negativiteit', worden nu wel meegenomen onder de indicatoren 'respectvolle omgang met kinderen' (bijv. een kind uitkleden omwille van praktische zaken: in ondergoed aan middagmaal beginnen), of 'gepast reageren op signalen' (bijv. kinderen negeren, afwijzen van emoties).

Daarbij benoemen inspecteurs ook volgende elementen, als signalen voor mogelijke risico- situaties in een werking. Deze leveren nu onrechtstreeks input aan de scores op MeMoQ dimensies. Dat maakt dat ze als dusdanig mogelijk niet altijd zichtbaar genoeg in feedback/verslag van de MeMoQ observatie om voldoende meegenomen te kunnen worden in de inschatting van situaties als risicovol:

- Welbevinden van alle kinderen is laag
- Er wordt weinig tot niet gepraat bij baby's, het is bandwerk
- Draagkracht van personeel is laag (kinderbegeleider begint bijvoorbeeld te huilen als je haar bevraagt)

De inspecteur heeft altijd de mogelijkheid om bij vaststelling van deze elementen, deze ook op te nemen onder andere noemers (bv. vergunningsvoorwaarden) in het verslag dat hij maakt van het bezoek, zodat ze daar wel voldoende zichtbaar worden voor de lezer van dit verslag.

We besluiten dat aanpassingen nodig zijn om negativiteit duidelijker zichtbaar te maken in de scores. Het feit dat de globale dimensiescore zakt, net omwille van een score op 'negativiteit' is immers nu niet zichtbaar. We pleiten er ook hier voor om de weging van deze indicator te maximaliseren in de dimensiescore (zie ook kwantitatieve analyse).

In verslaggeving zijn de indicatoren Negativiteit en Klimaat nu al zichtbaar, de andere indicatoren niet. Mogelijk kan een extra (automatisch) signaal worden gegeven indien rond deze andere indicatoren informatie verstrekt wordt in de verslagen. Een open ruimte per dimensie in de verslaggeving zou het daarbij mogelijk maken opvallende gebeurtenissen zichtbaar te maken en andere voorbeelden op te

nemen die kunnen wijzen op risicosituaties. Mogelijk kunnen daar linken gelegd worden, observaties beschreven worden, ... Op die manier blijven de dimensiescores zuiver en een correcte weergave van wat is geobserveerd. In de handleiding kan extra aansturing worden opgenomen om deze ruimte ook te gebruiken. Specifiek kunnen aanwijzingen van een lage inschatting van “respectvolle omgang” of “gepast reageren” op deze manier duidelijker zichtbaar gemaakt worden, conform de manier waarop dit nu reeds voor negativiteit en klimaat gebeurt.

Met een zwaardere weging van ‘negativiteit’ binnen de dimensiescore, de blijvende zichtbaarheid ervan binnen het verslag (ev. ook voor “respectvolle omgang” of “gepast reageren”), moet het mogelijk zijn ook alles wat ‘binnen’ en ‘buiten’ de observatie gezien wordt (en duidt op een risico) maximaal te linken met vaststellingen op andere vergunningsvoorwaarden in het verslag.

Kinderbegeleider als veilige basis

Ook dit is een indicator van de dimensie ‘Emotionele ondersteuning’, cluster ‘Sensitieve en responsieve begeleiding’. Hij bekijkt in hoeverre de kinderbegeleider(s) een veilige hechtingsfiguur is/zijn voor kinderen. Deze indicator wordt steeds gescoord bij een observatie.

De kwantitatieve analyse van de inspectiescores geeft hier voornamelijk hoge scores. Dit wordt herkend in de focusgroepen.

Deze indicator is overgenomen uit CLASS. Ook in de nulmeting (2016) zagen we een hoge gemiddelde score op de 5-puntenschaal op deze indicator (M = 4.15, SD = .68).

Relaties tussen kinderen onderling

Deze indicator valt onder de dimensie ‘emotionele ondersteuning’, cluster ‘Positieve relaties’. Hij bekijkt de verbondenheid tussen de kinderen onderling en de interacties tussen hen. Deze indicator wordt steeds gescoord bij een observatie.

De kwantitatieve analyse van de inspectiescores duidt op voornamelijk lage scores. Het werd beaamd in de focusgroepen dat dit weinig te zien is in de praktijk. Inspecteurs bevestigen dat ze dit als terechte en aparte indicator zien.

Aangezien ‘relaties tussen kinderen’ als resultante wordt gezien van indicator ‘relaties tussen kinderen bevorderen’, werd de vraag gesteld of hier een link gevonden werd in de kwantitatieve analyses. We zien in de kwantitatieve analyse ook voor de indicator ‘relaties tussen kinderen bevorderen’ voornamelijk lage scores.

Dit kan erop duiden dat eerdere inspanningen van de kinderbegeleider zich tonen in de zichtbare relaties tussen kinderen (‘ik doe inspanningen om relaties te bevorderen’ is ook zichtbaar als ‘relaties tussen kinderen’ geobserveerd worden). Dit kan ook op een meer rechtstreeks verband duiden tussen beide indicatoren: bv. wanneer kinderen worden vastgezet, van elkaar worden weggehouden (lage score op ‘relaties bevorderen’), zullen ‘relaties tussen kinderen’ ook niet zichtbaar zijn.

4.5. Omgeving

Binnen de dimensie ‘omgeving’ gaat de cluster ‘Doeltreffende organisatie’ na in hoeverre er een kindvriendelijke organisatie van tijd en personeel is.

Een van de indicatoren binnen deze cluster is de indicator ‘Klimaat’.

Deze indicator geeft de mogelijkheid hinderlijke effecten van omgevingselementen op het leven en leren in de leefgroep mee de score te laten bepalen. De indicator wordt enkel gescoord als het een negatieve impact heeft op kinderen (cfr. Negativiteit bij emotionele ondersteuning). Inspecteurs erkennen binnen de focusgroep-gesprekken dat deze indicator erg weinig gescoord wordt, maar ook het belang van deze indicator om bepaalde situaties voldoende te kunnen vatten.

Doorheen de verschillende intervisies en focusgroepen werd de plaats van de cluster ‘Doeltreffende organisatie’ in de dimensie Omgeving bevestigd. Meestal worden bevindingen hieromtrent opgebouwd vanuit 2 indicatoren, aangezien de indicator ‘klimaat’ niet altijd mee gescoord wordt. Inspecteurs geven aan dat één van deze indicatoren (‘inzet van begeleiders’) in een inspectiepraktijk makkelijk beïnvloed wordt door extra personeel dat ingezet wordt in de geobserveerde leefgroep.

Tijdens de focusgroepen wordt hierbij benadrukt dat beide clusters (‘Rijk aanbod’ en ‘Doeltreffende organisatie’) binnen de dimensie belangrijke, aanvullende informatie geven over de geobserveerde werking.

We besluiten hieruit dat een gesprek met de inspecteurs nodig is over de manier waarop zij de indicatoren van “Doeltreffende organisatie” invullen en dat dit gesprek moet leiden tot duidelijkere omschrijvingen in de handleiding. Voor Klimaat stellen we eenzelfde regeling voor als voor Negativiteit om dit meer zichtbaar te maken (zie aanbeveling boven: extra meenemen in de weging van de eindscore, met signaal indien opgenomen in verslag).

4.6. De pedagogische norm

Het eendoordeel van een dimensie wordt nu bepaald door een rekenkundige formule die de scores die zijn gegeven, omzet naar een definitieve dimensiescore (zie Tabel 3 hieronder). Dat gebeurt door het gemiddelde te nemen van alle scores die gegeven zijn m.b.t. de dimensie (bv. op de verschillende indicatoren) en via een omzettingstabel in de handleiding de schaalwaarde te selecteren.

Tabel 19: Omzettingstabel voor de eindscore op dimensieniveau

		Onvoldoende	Nipt voldoende	Goed	Uitstekend
Gemiddelde score voor...	Welbevinden	[1 – 1,99]	[2 – 2,99]	[3 – 3,99]	[4 – 5]
	Betrokkenheid	[1 – 1,99]	[2 – 2,99]	[3 – 3,99]	[4 – 5]
	Emotionele ondersteuning	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]
	Educatieve ondersteuning	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]
	Omgeving	[1 – 1,99]	[2 – 2,49]	[2,50 – 3,49]	[3,50 – 4]

Tijdens interviews, maar zeker ook in beide focusgroepen kwamen vragen bij de afronding van de dimensiescores tot op het geheel getal 1, 2, 3 of 4. Er lijkt eensgezindheid dat deze scores naar een voorziening niet voldoende de variatie duiden die in observaties wel wordt gezien. Een score 2,49 op een dimensie ligt erg dicht bij 2,51, maar geeft wel een andere dimensiescore. Terwijl er veel verschil in praktijk kan zitten binnen de dimensiescore 3, die gaat van 2,50 tot 3,49. Inspecteurs zien een cijfer met een getal na de komma meer de geobserveerde praktijk benaderen en zouden dit dan ook liefst op deze manier teruggekoppeld zien.

De gebruikte verwoording ‘nipt voldoende’ geeft voor een aantal inspecteurs een te grote geruststelling aan de ontvanger.

We besluiten dat deze boodschappen vooral samenhangen met de beeldvorming over deze cijfers. Op zich blijft de kernboodschap van de norm vervat in de gekozen benamingen van de normwaarde. Een dimensiescore met een cijfer na de komma geeft daarbij extra handvaten om daarmee ook verder aan kwaliteit te werken.

4.7. Andere aanpassingen aan het instrument

Tijdens de focusgesprekken kwamen uiteraard ook andere aspecten van de afname van het Monitoring instrument ter sprake, die buiten de focus van deze evaluatie liggen, maar wel tot de inspectierealiteit behoren.

Het gaat dan zowel over omstandigheden waarin het instrument wordt afgenomen (bv. omvang van de afname, afname van het instrument in uitzonderlijke situaties, afname in babygroepen), het feedbackgesprek dat plaatsvindt om de observaties met het instrument terug te geven aan de opvanglocatie (bv. moeilijkheden in het plannen van dit gesprek, vorm van dit gesprek), als over de verslaggeving.

We maken van dit evaluatiemoment gebruik om ook voor deze aspecten afspraken in de handleiding aan te vullen en/of verder te verduidelijken.

5. BESLUIT EN ADVIES

5.1. Het instrument is robuust en bruikbaar

Het MeMoQ Monitoringinstrument was bedoeld om de pedagogische kwaliteit in verschillende individuele kinderopvanglocaties voor baby's en peuters te monitoren met het oog op kwaliteitsbevordering. Het accent lag in het verleden veeleer op bewustmaking en kwaliteitsbevordering, eerder dan op detectie van gevaarsituaties en handhaving. Advies is om dit, gezien de huidige context, krachtiger in beeld te brengen, zonder evenwel afbreuk te doen aan de eerdere doelstelling

De evaluatie toont aan dat de structuur van het instrument wat de eerste 5 dimensies betreft (Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving) robuust is en voldoet aan alle technische vereisten. De factoranalyse toont dat de dimensies Emotionele Ondersteuning, Educatieve Ondersteuning en Omgeving als factoren wel degelijk door de cijfers worden bevestigd, de interne coherentie van elk van deze dimensies is goed en de spreiding van de scores op zowel de dimensies als de indicatoren is voldoende. Bovendien zijn de resultaten gelijklopend met de resultaten uit de MeMoQ nulmeting van 2016, wat bevestigt dat beiden hetzelfde meten.

De inspecteurs zijn het er ook over eens dat het instrument voldoet. Ze getuigen dat het hen goed toelaat om de pedagogische kwaliteit te observeren en te beoordelen en dat het een verbetering is tegenover de KWAPOI (het vroeger gebruikte instrument)

Een uitzondering is de zesde dimensie "Omgaan met gezinnen en diversiteit". Die verzamelt input op basis van een gesprek, dat wellicht onderhevig is aan sociaal wenselijke antwoorden. We adviseren om Dimensie 6 niet op te nemen in het inspectiebezoek met de MeMoQ monitoring en het dus niet als een 6de dimensie van dit instrument te gebruiken, maar de inhoud ervan eerder te integreren in het toezicht op andere aspecten van de regelgeving zoals het wennen, de ouderparticipatie, discriminatie en dergelijke tijdens de inspectiebezoeken.

5.2. Aanpassingen aan het observatieschema

Een aanpassing van het observatieschema zal tegemoetkomen aan een aantal zorgen die inspecteurs formuleren in de (praktische) toepassing van het instrument, zoals wachttijden, her- scores enz.

We stellen een aanpassing van het schema voor waarbij wordt ingegrepen in de volgorde van de geobserveerde dimensies en de duurtijd van observatierondes voor de dimensies emotionele en educatieve ondersteuning. We voegen ook een extra observatieronde voor deze twee dimensies toe, waardoor scores meer genuanceerd worden, aangezien ze vanuit meer data worden opgebouwd.

5.3. De scores

Tot nog toe worden de dimensiescores afgerond naar gehele getallen, waardoor wat nuance verloren gaat. Dit bemoeilijkt het feedbackgesprek en de interpretatie (bijvoorbeeld wanneer meerdere keren score 2

voorkomt, lijkt het allemaal ok, ook als dat niet noodzakelijk zo wordt aanvoeld). We stellen daarom voor om de scores niet af te ronden, maar één cijfer na de komma weer te geven.

Daarnaast stellen we voor om in bepaalde situaties niet enkel met een gemiddelde voor de hele leefgroep te werken, maar te differentiëren.

Er komen namelijk twee soorten situaties voor waarbij de inspecteurs te weinig genuanceerd kunnen scoren wat ze observeren. De eerste situatie is typisch voor verticale groepen. Daar kan het bijvoorbeeld gebeuren dat de Emotionele en Educatieve Ondersteuning naar de peuters goed is, maar dat de niet mobiele baby's systematisch genegeerd worden en de positieve relaties, sensitiviteit en responsiviteit naar hen ondermaats zijn. Dat levert evenwel een gemiddelde score op, waardoor de tekortkomingen niet meer zichtbaar zijn.

Wanneer men de indruk heeft dat een bepaalde leeftijdsgroep onvoldoende aandacht krijgt (bijvoorbeeld niet mobiele baby's) adviseren we daarom om dit in een open veld te rapporteren. Mede geïnformeerd door systematische analyse van ervaringen van baby's en peuters in verticale groepen in de MeMoQ-1 meting (voorjaar 2024) kan men verder zoeken naar concrete aansturingen in de handleiding, die ervoor zorgen dat de focus op jonge kinderen op een correcte en afgestemde manier meegenomen wordt in de observaties én inspectieverslagen.

De tweede situatie is wanneer een tweede begeleider bijkomt (bijvoorbeeld tijdens het eetmoment) die op een heel andere en niet correcte manier met de kinderen omgaat, terwijl de eerste begeleider wel goed is wat de interactie betreft. In dat geval zal ook de "gemiddelde" score geen zicht geven op de tekorten. Ook in dit geval stellen we voor in een open ruimte te voorzien, waarin deze observaties van verschillen in handelen tussen begeleiders kunnen meegegeven worden.

In de handleiding dienen aanwijzingen tot gebruik van deze open ruimten in het verslag mee opgenomen te worden.

5.4. Wanneer opvolgen?

We gingen na wat de relatie is tussen lage scores op één of meerdere dimensies en het advies tot handhaving. Deze analyse kan informatie geven voor een reflectie over het verband tussen de MeMoQ-scores en adviezen tot handhaving. Dat betekent dat men bespreekt welke scores of combinatie van scores tot welke vorm van handhaving leiden (tenzij gemotiveerde uitzonderingen).

Ter informatie geven we weer wat het advies was over de pedagogische norm in het oorspronkelijke MeMoQ project uit 2016¹³.

Bij elke score 2 kan men er de opvanglocatie op wijzen dat die dimensie weliswaar nipt voldoende, maar niet goed is. Met verwijzingen naar het zelfevaluatie-instrument of andere vormen van ondersteuning, kan men de opvanglocatie aansporen hier meer aandacht aan te besteden.

¹³ Vandenbroeck, M., Laevers, F., Hulpia, H., Daems, M., Declercq, B., Janssen, J. & Van Cleynenbreugel, C. (2016). *MeMoQ Deelrapport 15. Pedagogische norm*. Brussel – Gent – Leuven: Kind en Gezin – UGent – KU Leuven.

Bij een score 2 op meerdere dimensies, kan men de opvanglocatie erop wijzen dat er meer ernstige tekortkomingen zijn om van een goede pedagogische kwaliteit te kunnen spreken en kinderen maximale ontplooiingskansen te bieden. Dan lijkt het ons aangewezen dat een verbetertraject wordt opgesteld en opgevolgd.

Elke score 1, op welke dimensie ook, wijst op een ernstige onvolkomenheid en dient dan ook opgevolgd te worden.

Een score 1 op meerdere dimensies wijst op ernstige tekortkomingen in de pedagogische kwaliteit die betekenen dat de dagelijkse ervaringen die de kinderen opdoen in de leefgroep niet aanvaardbaar zijn.

De regelgeving waarin de pedagogische norm is vastgelegd, wijkt af van dat advies en vraagt om opvolging bij een score 1.

Het is niet aan de onderzoekers om te bepalen wat dient te veranderen aan die pedagogische norm, aangezien dat een politieke beslissing is.

Vanuit onze ervaring, de opgedane kennis en de analyses in dit rapport willen we wel enkele elementen meegeven om te overwegen bij deze discussie

- Elke score 1 is duidelijk onvoldoende en zou best nauw opgevolgd worden
- Een score 2 kan niet als goed beschouwd worden en bij elke score 2 zou een voorziening opgevolgd moeten worden om een verbetertraject te starten
- Een combinatie van meerdere scores 2 zou best ook nauw opgevolgd worden.

5.5. Negativiteit en Klimaat

De indicatoren Negativiteit en Klimaat hebben op dit moment een beperkte invloed op de eindscore voor respectievelijk de dimensie Emotionele ondersteuning en Omgeving. Opdat het voorkomen ervan een meer helder signaal zou geven, is het wenselijk om ze anders te scoren. We adviseren om op dit punt een aanpassing door te voeren en om hier een negatieve score van -1 te geven met het oog op het bepalen van de eindscore voor elk van deze dimensies:

- bij meermaals voorkomen van negativiteit met score 1
- bij het voorkomen van ernstige negativiteit met score 2
- of bij constante negatieve invloed van klimaat = score 1

Inspecteurs rapporteerden daarnaast signalen die ze niet altijd onder Negativiteit kunnen plaatsen, maar een plaats geven onder Respectvolle omgang met kinderen of Gepast reageren op signalen. We suggereren hier geen aanpassing in de scores. Wel kan ook hier in een open ruimte in het verslag duiding gemaakt worden van een lage inschatting van deze indicator, indien van toepassing.

5.6. Wijzigingen en aanvullingen aan de handleiding

De gesprekken met de inspecteurs hebben duidelijk gemaakt dat er hier en daar scherpere richtlijnen nodig zijn:

- Richtlijnen over wanneer correct gebruik niet mogelijk is en de afname gestopt kan worden of wanneer Welbevinden en Betrokkenheid niet gescoord kunnen worden
- Aanpassingen van de afnameprocedure opnemen in de handleiding (zie de bijhorende Tabel)
- Aandacht voor de aankondiging van de observatie en de manier waarop deze voorgesteld wordt aan de voorziening.

